

SZAKDOLGOZAT

Franek Zsófia Rozália

2024

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁS SZAK
NAPPALI MUNKAREND
GAZDASÁGDIPLOMÁCIA SPECIALIZÁCIÓ

A MIGRÁCIÓ HATÁSA A NÉMET MUNKAERŐPIACI FOLYAMATOK
VÁLTOZÁSÁRA

Belső konzulens: Dr. Ferkelt Balázs

Készítette: Franek Zsófia Rozália

Budapest, 2024

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	5
2. VENDÉGMUNKÁSOK ALKALMAZÁSA A NÉMETORSZÁGI SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁGBAN – TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS	7
3. A BEVÁNDORLÁS TENDENCIÁI AZ 1990-ES ÉVEKTŐL NAPJAINKIG.....	9
4. DEMOGRÁFIA – EGY ELŐREGEDŐ TÁRSADALOM	14
5. POLITIKAI VÁLTOZÁSOK A MIGRÁCIÓ FÜGGVÉNYÉBEN.....	18
5.1 A szakképzett munkaerő munkaerőpiaci integrációjának stratégiája, A szakképzett munkaerő-bevándorlás továbbfejlesztéséről szóló törvény	20
5.2 Az EU kék kártyára vonatkozó új intézkedések	21
5.3 Változások a szakképzett munkavállalók tartózkodási engedélyére való jogosultságot illetően	22
5.4 A foglalkoztatásra és végzettség elismerésre vonatkozó szabályok	23
5.5 Diákok és gyakornokok foglalkoztatására vonatkozó intézkedések	25
5.6 Rövid távú, feltételes foglalkoztatás.....	26
5.7 Lehetőségkártya bevezetése, és a nyugat-balkáni rendelet.....	26
6. A MUNKAERŐPIACI RÉSZVÉTELT ÖSZTÖNZŐ INTÉZKEDÉSEK KÖVETKEZMÉNYEI A GYAKORLATBAN	27
6.1 Oktatás a külföldiek munkaerőpiacra való beilleszkedése érdekében.....	30
7. NEMZETKÖZI TANULÓK RÉSZVÉTELE A NÉMETORSZÁGI OKTATÁSBAN	31
8. A NÉMET MUNKAERŐPIAC SAJÁTOSSÁGAI NAPJAINKIG.....	32
9. A KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÓK HOZZÁJÁRULÁSA A NÉMETORSZÁGI FOGLALKOZTATÁS NÖVEKEDÉSÉHEZ	38
10.ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK	43
Irodalomjegyzék	45

Ábrajegyzék

1. ábra: A bevándorlók száma Németországban 2022-ig.....	11
2. ábra: Németországba bevándorlók aránya származás szerint 2023 elején.....	12
3. ábra: Ukrajnából érkezők %-os aránya családi állapot szerint 2023 1. felében.....	13
4. ábra: A honosítás aránya Németországban ezer főben.....	14
5. ábra: Németország népességének alakulása 2023-ig.....	15
6. ábra: Németország népesség-előrejelzése 2018 és 2070 között, korcsoportok szerint.....	16
7. ábra: A német nyugdíjrendszer szövetségi támogatásának és a német egészségügyi kiadások alakulása 1997-től 2022-ig.....	18
8. ábra: A kékkártya tulajdonosok aránya országszerte.....	29
9. ábra: Külföldi hallgatók aránya a német felsőoktatási intézményekben a 2022/2023-as tanévben.....	31
10. ábra: A németországi munkanélküliségi ráta alakulása napjainkig.....	33
11. ábra: A foglalkoztatottak száma Németországban 2005-től 2023 decemberéig.....	34
12. ábra: A betöltetlen álláshelyek aránya 2024 márciusában az egyes foglalkoztatási csoportokban.....	36
13. ábra: A társadalombiztosítási járulékköteles foglalkoztatás 2011-től 2023-ig a németek és külföldiek arányát figyelembe véve.....	39
14. ábra: A bevándorlási múlttal rendelkező foglalkoztatottak aránya egyes foglalkozási csoportokban a 2022-es mikrocenzus alapján %-ban a 15 és 64 év közötti németországi lakóhellyel rendelkezők csoportjában.....	41

1. BEVEZETÉS

Kutatásom célja a migráció német munkaerőpiacra gyakorolt hatásának, és a külföldi munkavállalók munkaerőpiaci integrálásának vizsgálata Németországban.

Németországban hagyományosan nagy jelentősége van a külföldi munkavállalók alkalmazásának. Történelmi távlatból tekintve ez a német háborús hadigazdaságnak és háborút követő újjáépítésnek köszönhető. Manapság is jelentős szerepet játszik a gazdaság működésében a külföldi munkavállalók alkalmazása, viszont a világgazdaság és globalizáció fejlődése miatt a körülmények jelentősen változtak.

Munkám aktualitását az adja, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság új stratégiát dolgozott ki a szakképzett munkaerő beáramlásának előmozdítása érdekében. A szakképzett munkaerő-bevándorlás továbbfejlesztéséről szóló törvényt 2023. július 7-én fogadta el a Bundesrat. A törvény több részből áll, amely 2023. november 18-tól fokozatosan lép hatályba. A törvény második szakasza 2024 március 1-jétől lép érvénybe, a harmadik szakasza pedig 2024 júniusában.

Az Európai Unióban, különösen a legmagasabb ipari potenciállal rendelkező Németországban fontos feladat a migráció kihívásainak kezelése. Köztudott, hogy a német állam kiemelten igyekszik támogatni a migráció során a Németországi Szövetségi Köztársaságba az Európai Unióból és az Európai Unión kívülről, harmadik országból is érkező munkaerő integrálását.

Németország a 21. század egyik vezető gazdasága, a legújabb kutatások és elemzések alapján a világ harmadik legnagyobb gazdasággal rendelkező országa. Németországot - Európa motorjának tartják, mivel a világgazdaságban, de főleg az európai gazdaságban meghatározó szerepe van. Természetesen, ha összefüggéseket keresünk, nem mehetünk el szó nélkül a német kultúra és tudomány nélkül, mely alapja annak a magas szintű innováción alapuló ipari – technológiai hagyománynak. A német gazdaság legjelentősebb eleme az ipar, melyben egymást támogatva hatalmas volumenű az autógyártás, gépgyártás, elektronikai ipar, telekommunikáció, vegyipar és a mindezekkel szorosan együttműködő építőipar, mely ipari szegmensek magukkal viszik a rendkívül magas szolgáltatóipari tevékenységet és a fejlett, ipari alapokon nyugvó, de a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő mezőgazdaságot.

Ezt a rendszert azonban emberek működtetik, akik képzettségük és lehetőségeik révén igyekeznek elhelyezkedni német társadalomban. A fejlett ipari társadalomnak jóval több emberre van szüksége, melyet a német nemzet demográfiai mutatóival bizonyítani is tud.

A magas szintű technológiákhoz képzett munkaerőre van szükség, viszont a munkaerő jelentős része Németországon kívülről érkezik. Németország a 2000-es években, főleg 2015-től hosszútávú gazdasági, szociális fejlődés érdekében jelentős mértékben támogatta a külföldi munkavállalók és ezzel együtt a különböző országokból érkező bevándorlók letelepedését, viszont a munkaerőpiaci integrációt nagy mértékben befolyásolja, hogy a letelepedni kívánók milyen kultúrkörből, milyen végzettséggel és milyen szándékkal érkeznek.

A felsorolt okok vetik fel a kérdést, hogy a német állam számára mivel jár a gazdasági szempontból szükséges migráció támogatása, és hogyan kezelhetők az ezzel járó változások?

Kutatásom során az alábbi kérdéseket vizsgálom:

1. Milyen történelmi okai vannak Németországban a bevándorlók munkaerőpiacon történő megjelenésének?
2. Milyen hatása van a migrációnak a német demográfiai folyamatokra?
3. Hogyan próbálja integrálni Németország a bevándorlókat a munkaerőpiacra?
4. Hogyan változik a munkaerő kínálat a külföldi munkavállalók által?
5. Miért van szükség a külföldi munkavállalókra Németországban?
6. Gazdasági- szociális szempontból megtérül-e migráció támogatásába befektetett humán és gazdasági tőke?

A kutatásom alatt az információgyűjtéshez szekunder forrásokat használtam fel, különösen a Szövetségi Munkaügyi hivatal, és a Szövetségi Statisztikai hivatal adataiból tájékoztam.

2. VENDÉGMUNKÁSOK ALKALMAZÁSA A NÉMETORSZÁGI SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁGBAN – TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A német ipar mai fejlettségét nagyrészt a második világháborút követően a nyugati „gazdasági csoda” alapozta meg. Az ország ekkor mintegy másfél évtized alatt újra Európa egyik vezető gazdasági hatalmává vált. Németország legfontosabb és legrégebbi ipari tömörülése a Ruhr-vidék. Egykor Európa legnagyobb szénbányászati, vaskohászati és acélgyártó központja volt. A gazdasági szerkezetváltás hatására ezek az ágazatok hanyatlásnak indultak. Az egykori NSZK vasmunkásai és a bányászok többsége itt dolgozott, de a foglalkoztatottak nagy része 1984 és 1994 között feleslegessé vált. Az okok a növekvő konkurencia, a piac telítettsége, dráguló nyersanyag kitermelés és az acélhelyettesítő műanyagok fejlődése és terjedése voltak. Németország tartományai különböző kedvezményekkel igyekeztek új, korszerű iparágakat vonzani a térségbe. Ennek legjelentősebb része az autógyártás volt. Erősen kibővült a vegyipar és az elektrotechnika, megjelentek a környezetvédelemmel foglalkozó cégek. A legtöbb új munkahelyet azonban a szolgáltatások, valamint a tudomány, a kutatás és a műszaki fejlesztés központjai kínálták. A mai német ipar elsősorban a tudásra és a fejlett technológiára épül (Bartha, 2016, idézi Suhajda 2020)

A "vendégmunkások" kifejezés az első generációhoz tartozó munkamigránsokra vonatkozik, akik 1955 és 1973 között érkeztek a Németországi Szövetségi Köztársaságba, toborzási megállapodások keretében. A német gazdaság a "gazdasági csoda" idején a munkaerőhiány ellensúlyozására érdekében alkalmazta a külföldi vendégmunkásokat. A külföldi munkaerő szolgáltatásban az ország fő partnerei Olaszország, Spanyolország, Görögország és Törökország voltak. 1960 és 1972 között a külföldi munkaerő aránya meredeken emelkedett. Kezdetben főként szakképzetlen munkaerőt, később szakmunkásokat is toboroztak. (Maximiliane Rieder, 2024)

A második világháború után a nyugatnémet államban főként a mezőgazdasági és az építőipari szektorban keletkezett munkaerőhiány, melyet először az áttelepítettekkel és a keleti rész menekültjeivel igyekezett betölteni. Amikor a folyamat nehézségekbe ütközött, a Németországi Szövetségi Köztársaság államközi szerződésekkel biztosította külföldi munkaerő érkezését. 1955-ben Olaszországgal, 1960-ban Görögországgal és Spanyolországgal, 1961-ben Törökországgal, 1963-ban Marokkóval, 1964-ben Portugáliával, 1965-ben Tunéziával, 1968-ban pedig Jugoszláviával állapodtak meg a munkaerő szabályozott áramlásáról. Már ekkor komolyabban kezdték alkalmazni a migrációra vonatkozó intézkedéseket. (Bartha, 2016, idézi Suhajda 2020)

A korai Német Szövetségi Köztársaság 1945 utáni gyors fellendülése az 1960-as években aligha lett volna lehetséges a számos vendégmunkás nélkül. A vendégmunkásokat különösen a feldolgozóiparban és az építőiparban alkalmazták. Sok esetben olyan munkákat vállaltak, amelyeket a németek már nem akartak elvégezni. A „vendégmunkások” gyakran a legalacsonyabb pozíciókat foglalták el a nyugatnémet társadalomban, mint például szemétszállítás, utcatakarítás. A „vendégmunkásokat” elsősorban olyan területeken alkalmazták, ahol nehéz fizikai munkát kellett végezniük, például gyári munkások voltak, vagy az építőiparban dolgoztak, ami magas egészségügyi kockázatokkal is járt. A toborzás megkezdésekor 1955-ben, a gazdaságban nagyrészt nem volt kereslet a szakképzett munkaerőre, elsősorban az ipari termelés szegmenseiben, a képzettséget nem igénylő vagy félig képzett munkaerőre helyezték a hangsúlyt. A vendégmunkások toborzását eredetileg a rotáció elve vezérelte, ami alapján egyéves munkavállalói szerződéseket kötöttek. A rotáció elve a hetvenes években jelent meg. A mobilitásuk miatt számos munkaerőnek számító fiatal és egyedülálló munkavállalók korlátozott ideig maradhattak a Németországi Szövetségi Köztársaságban. Az országban dolgozni vágyókat előzetesen ellenőrizték, és tartózkodási engedélyük meghatározott időtartamra szólt. A külföldi munkások eleinte nem is terveztek tartósan az országban maradni. A származási országukba való folyamatos önkéntes visszatérésük megerősíteni látszott a „rotációs elvet”, mint a „vendégmunka” központi elemét. A munkaügyi hivatalok rugalmasan ellenőrizhették a külföldi foglalkoztatás időtartamát és mértékét. Amíg a német ipar nem tudott elegendő munkaerőt toborozni a hazai munkaerőpiacon keresztül, a felvett külföldieket mobil munkaerő-tartalékként kellett felhasználni. Ez a hullámzó munkaerő átmenetileg kiegyenlítette a munkaerőpiac hiányosságait. (Maximiliane Rieder, 2024)

A Jom Kippuri Háború okozta kőolajválság miatt 1973-ban leállították a vendégmunkások alkalmazását. Amikor az olajár-válság a növekedés stagnálását idézte elő, a szövetségi kormány 1973 novemberében úgy döntött, hogy leállítja a külföldi munkaerő toborzását származási országaikban, hogy enyhítse a munkaerőpiacra nehezedő nyomást. Az 1973-ban a Szövetségi Köztársaságban bevezetett "toborzási tilalom" megszüntette az Európai Gazdasági Közösségen (EGK) kívülről érkező munkaerő hozzáférését. A "vendégmunkások" sikere a német gazdaságban oda vezetett, hogy sokan közülük itt telepedtek le, és magukkal hozták családjukat is. Az országban lévő vendégmunkások eldönthették, hogy az NSZK-ban maradnak, vagy visszatérnek kibocsátó országukba. 1955 és 1973 között tizenegymillió vendégmunkás érkezett az NSZK-ba, s ebből tizenegymillió hazatért. Ezután kb. hárommillió főt számláló, vendégmunkásokból álló társadalom alakult ki a 70-es évek közepére. (Bartha, 2016, idézi Suhajda, 2020).

A "vendégmunkások" leszármazottai közül egyre többen adták fel külföldi állampolgárságukat és szereztek német állampolgárságot, ami segítette a külföldi munkavállalók társadalmi integrációját. A külföldi munkavállalók, akiket korábban csak vendégmunkásként emlegettek, hosszú integrációs folyamat után „helyi külföldiek”-ként voltak számon tartva a társadalomban. (Maximiliane Rieder, 2024)

A vendégmunkások mellett a nyugati területeket megcélzó emberek másik csoportját „Spätaussiedler”-nek nevezték, akik a későn hazatelepülőket jelentették, a második világháború vége előtt Németország területén laktak, és onnan valamilyen külső tényező hatására távoztak, valamint az új lakhelyükön is a német etnikumhoz tartozóként voltak bejegyezve és természetesen bizonyítottan beszélték a német nyelvet. Ha az személy megfelelt a kritériumoknak, német állampolgárságot és útlevelet kaphatott, továbbá támogatták az NSZK-ba való beilleszkedését. Az 1950 és 2004 között Spätaussiedlerként az NSZK-ba, melyhez 1990-ben csatlakoztak a volt NDK-s tartományok, letelepültek 51,7%- a korábbi Szovjetunió területéről, 32,5%-a Lengyelországból, 9,7%-a pedig Romániából érkezett. (Bartha, 2016, idézi Suhajda 2020)

A munkavégzés célú migráció jelen volt a keletnémet területeken is, ahova elsősorban a keleti blokkhoz tartozó és azzal szimpatizáló államokból, például Kubából érkeztek. A keletnémet lakosság számának csökkenése miatt is szükség volt a külföldi munkavégzőkre. (Német Statisztikai Évkönyv, 2019: 27, idézi Suhajda 2020).

3. A BEVÁNDORLÁS TENDENCIÁI AZ 1990-ES ÉVEKTŐL NAPJAINKIG

Migrációs háttérrel rendelkező népességhez tartozik minden olyan személy, aki vagy maga nem német állampolgársággal született, vagy akinek legalább egy szülője nem német állampolgárként született. Ez a népességcsoport a német lakosság mintegy negyedét teszi ki. Ide tartoznak a külföldi állampolgárok, a honosított állampolgárok, az örökbefogadás útján német állampolgárságot szerzett személyek és azok a gyermekek, akiknek felmenői valamelyik csoporthoz tartoznak.

A nettó migráció Németországban a nyolcvanas évek közepe óta folyamatosan pozitív, azaz a Németországba bevándorlók száma meghaladta a kivándorlók számát. A migráció a munkaerő-kínálat növekedéséhez vezetett, de több tényezőtől függ, mint például a bevándorlók korszerkesztésétől, a munkavállalási engedélyekre vonatkozó rendelkezésektől, és a külföldi munkavállalók végzettségétől. Az 1990-es évek első felében erős migrációs nyereség volt tapasztalható, elsősorban a német nemzetiségű hazatelepülőknél, vagyis a „Spätaussiedler”-eknek, és a

menedékkérők beáramlásának köszönhetően. A 1. ábrán látható, hogy 1992-ben magasan megnőtt az országba érkezők száma. Ezt az időszakot csökkenő tendencia követte. 2001 után a nettó migráció szinte folyamatosan csökkent, 2008-ban és 2009-ben több volt a kivándorló, mint a bevándorló, ami negatív vándorlási egyenleget eredményezett. (Bundesagentur für Arbeit, 2019)

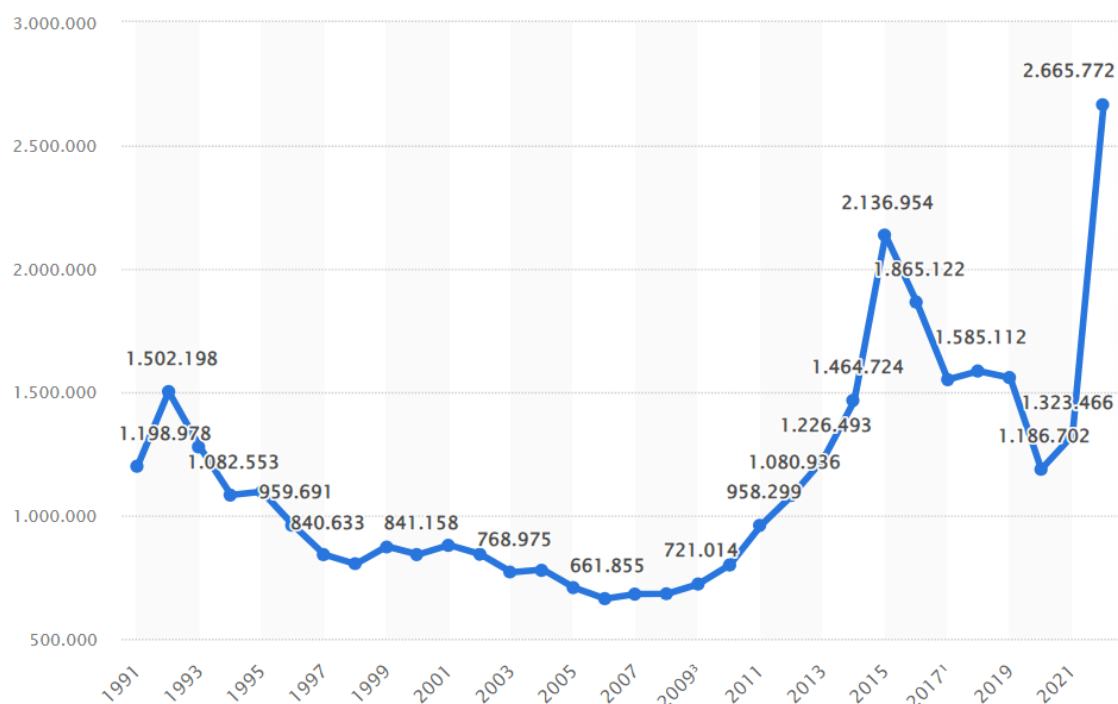
2010 után ismét egyértelmű és növekvő többlet volt a bevándorlók számát illetően, ami 2015-ben több mint 2 millió fővel gyarapodott. 2015 után csökkent a bevándorlók száma, viszont 2017 után ismét emelkedett. Ennek fő okai valószínűleg a munkaerő szabad mozgására vonatkozó uniós szabályozás és a védelmet kérő menekültek számának ugrásszerű növekedése. A 2017. évi migrációs nyereség 1,58 millió külföldi beáramlásából adódott. Ezt ellensúlyozta a 885.000 külföldi és 249.000 német távozása az országból. (Bundesagentur für Arbeit, 2019)

2020-ban jelentősen csökkent a bevándorlók száma, ezt nagyban befolyásolták a koronavírus-válság következményei. A 2021-es adatok alapján, 329 000-rel több volt a bevándorló, mint a kivándorló, 2022-ben pedig mintegy 1 462 000-rel többen költöztek Németországba, mint ahányan elköltöztek Németországból, tehát a vándorlási többlet 2022-ben jelentősen magasabb volt. Ez különösen az ukrán menekültek befogadásának volt köszönhető. (Bundesagentur für Arbeit, 2019)

A harmadik országokból érkező migráció, az Ukrajnából érkező bevándorlás figyelembevétele nélkül is tovább nőtt, a statisztikák jelentős növekedést regisztráltak a Szíriából érkezők nettó bevándorlásában, valamint Afganisztánból és Törökországból is nagymértékű volt a bevándorlás. (Statistisches Bundesamt, 2024)

A bevándorlók száma Németországban 2022-ig (Forrás: Statista)

(fő)

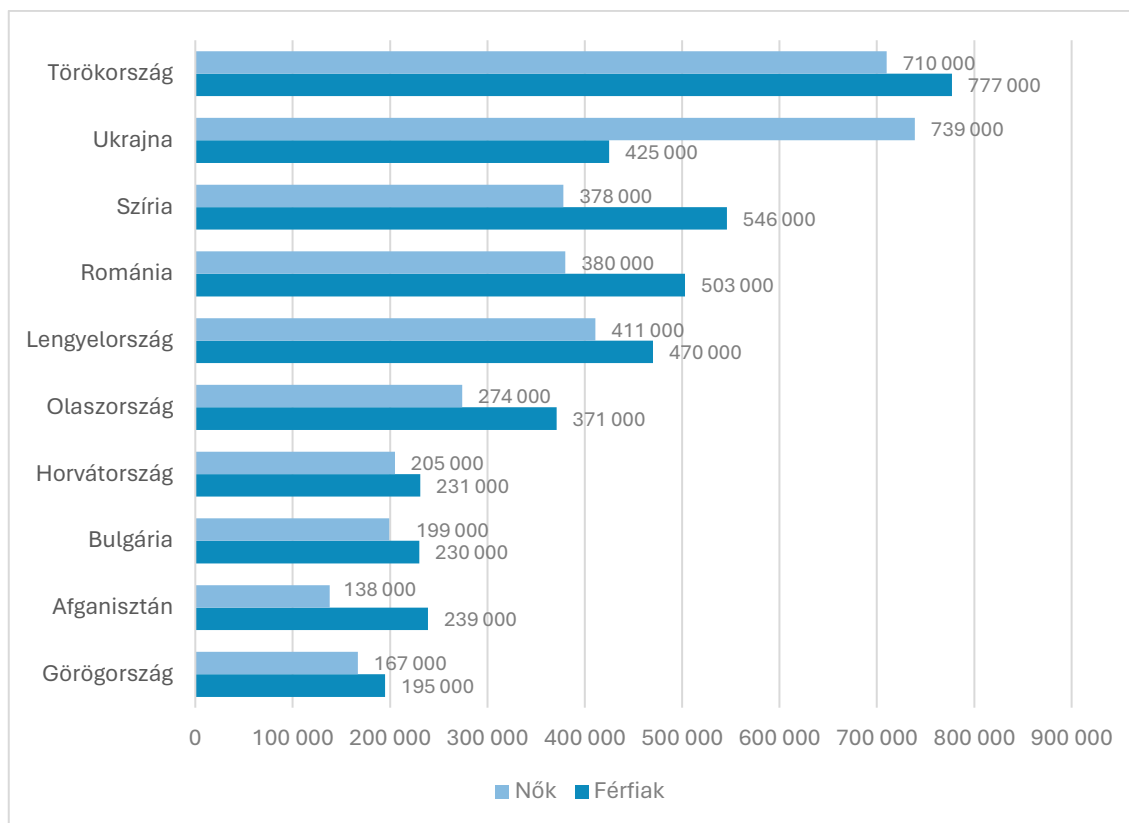

Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/28347/umfrage/zuwanderung-nach-deutschland/>

2024-ben 23,9 millió bevándorlási múlttal rendelkező ember él Németországban. A Szövetségi Statisztikai Hivatal 2022-es felmérése szerint a teljes népesség 18%-a 1950 óta érkezett Németországba. Ez azt jelenti, hogy a bevándorlók a lakosság majdnem 20%-át tették ki. A lakosság 6%-a volt bevándorlók leszármazottja, és 5%-nak pedig az egyik felmenője rendelkezett bevándorlási múlttal. (Statistisches Bundesamt, 2024)

Németországba bevándorlók aránya származás szerint 2023 elején

(fő)

Forrás: Saját szerkesztés a Szövetségi Statisztikai Hivatal: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/_inhalt.html#sprg229092 adatai alapján.

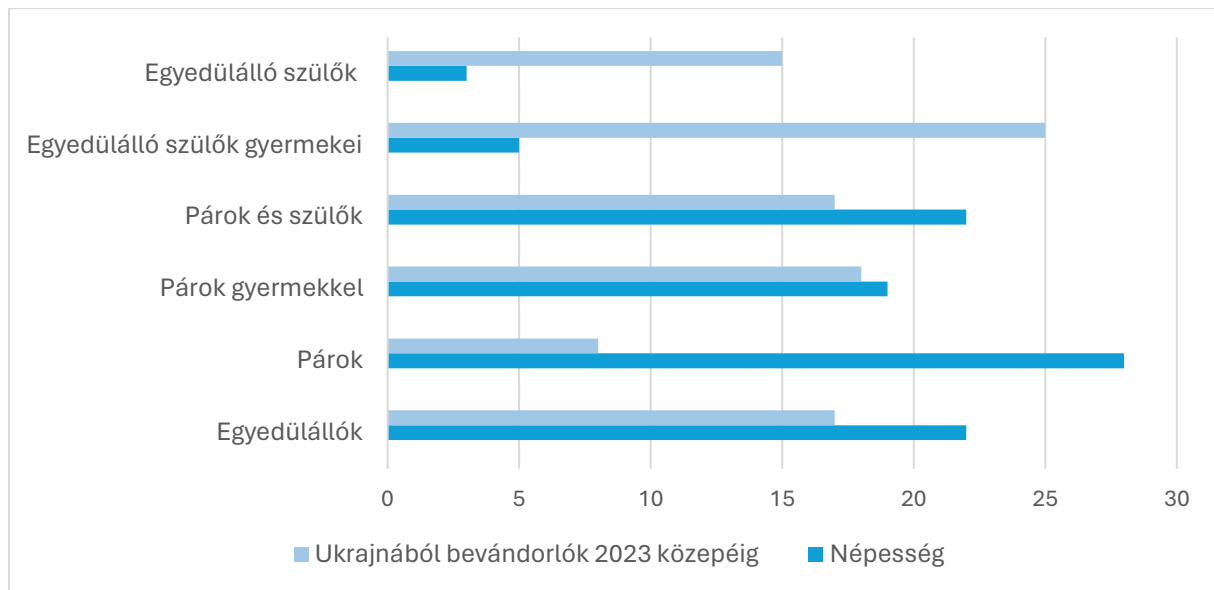
A bevándorlók fő származási országai Törökország, Szíria, Románia, és Lengyelország voltak, viszont az orosz – ukrán konfliktus következtében a második helyen Ukrajna áll. Figyelembe kell venni, hogy az Ukrajnából érkező bevándorlók száma gyorsan változik. (Statistisches Bundesamt, 2024)

2022 óta az Ukrajnából érkező bevándorlók 40%-a egyedülálló szülők és az ő gyermekeik. Németország 2022-ben és 2023 első felében 1,0 millió ember nettó bevándorlását regisztrálta Ukrajnából a szövetségi statisztikai hivatal előzetes migrációs statisztikái szerint. A 2023 első félévére vonatkozó mikrocenzus előzetes eredményei betekintést nyújtanak az ebben az időszakban Németországban élő ukrain bevándorlók társadalmi-gazdasági helyzetébe. Az

eredmények szerint tízből négyen Németországba érkeve vagy egyedülálló szülők és egyedülálló szülők gyermekei voltak. A magas iskolai végzettség ellenére csak minden ötödik 25 és 59 év közötti ukrainai bevándorlónak volt munkája. (Statistisches Bundesamt, 2024)

3.ábra

Ukrajnából érkezők %-os aránya családi állapot szerint 2023 1. felében

Forrás: Saját szerkesztés a Szövetségi Statisztikai Hivatal: https://www.destatis.de/DE/Im-Fokus/Ukraine/Gesellschaft/_inhalt.html adatai szerint.

Az Ukrajnából érkezők vizsgálata azért fontos, mivel köztük a teljes népesség arányához mérten több felsőfokú végzettséggel rendelkező személy van. Figyelemre méltó az Ukrajnából érkező bevándorlók körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők magas aránya. A 25 és 59 év közötti személyek foglalkozását vizsgálva, a 2022 eleje óta Ukrajnából bevándoroltak 45%-a rendelkezett felsőfokú vagy egyetemi szakképesítéssel. A magas képzettségi szint ellenére az Ukrajnából származó bevándorlók munkaerőpiaci részvétele 2022 eleje óta mindössze 19% volt. A teljes népességben a foglalkoztatási ráta ebben a korcsoportban több mint négyszerese, 85% volt.

Németországban 2022-ben mintegy 168 500 embert honosítottak. 2002 óta nem regisztráltak ennyi honosítást egy év alatt. A szövetségi statisztikai hivatal eredményei alapján a honosítások száma 37 ezerrel, azaz 28%-kal nőtt az előző évhez képest. A legjelentősebb növekedést a szíriaiak honosítása mutatta, amelyet az ukrán, az iraki és a török állampolgárok követnek. 2022-

ben 171 különböző állampolgárságú személyt honosítottak Németországban. (Statistisches Bundesamt, 2024)

A kettős állampolgárságot az állampolgársági törvény 2014-es reformjával vezették be. Az 1990 után Németországban született és nevelkedett külföldi szülők gyermekei számára eltörölték a választási kötelezettséget, korábban 23 éves korukig kellett állampolgárságot választaniuk. (Tatsachen über Deutschland, 2024)

4.ábra

A honosítás aránya Németországban ezer főben - piros sáv a nem európai tagállamokból érkezőket jelöli, a kék sáv pedig az Európai Unió területéről érkezett személyek arányát. (Forrás: Statistisches Bundesamt, 2024)

Forrás: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/_inhalt.html#sprg229092

4. DEMOGRÁFIA – EGY ELÖREGEDŐ TÁRSADALOM

Ma Németországban minden második ember 45 évnél idősebb, és minden ötödik ember 66 évnél idősebb, ennek ellenére a népesség a múlt évtizedben a bevándorlás és a születések számának növekedése következtében fiatalodott. Ennek egyik oka, hogy 2010 óta folyamatosan több ember érkezett Németországba, mint ahány elment. A népesség nagyságát közvetlenül három demográfiai összetevő befolyásolja: a születések, a halálozások és a Németországba irányuló beáramlás és az onnan történő elvándorlás, vagyis a nettó migráció különbsége.

2022 első két negyedévéhez képest azonban a növekedés ismét lelassult. Az első negyedévben még 0,6%-kal, a második negyedévben pedig 0,5%-kal nőtt a népesség. A nagymértékű növekedés elsősorban a sok ukrán Németországba történő bevándorlásának köszönhető. 2022.

június végén 501 000-rel több ukrán nő és lány élt Németországban, mint 2021 végén, míg a Németországban élő ukrán férfiak és fiúk száma 248 000-rel nőtt. Ez is azt mutatja, hogy lényegesen több nő menekült, mint férfi. Minden szövetségi államban nőtt a népesség, viszont vannak regionális különbségek. az adott szövetségi államban élő népességhez viszonyítva Berlinben volt a legerősebb, 1,3 százalék. (Statistisches Bundesamt, 2023)

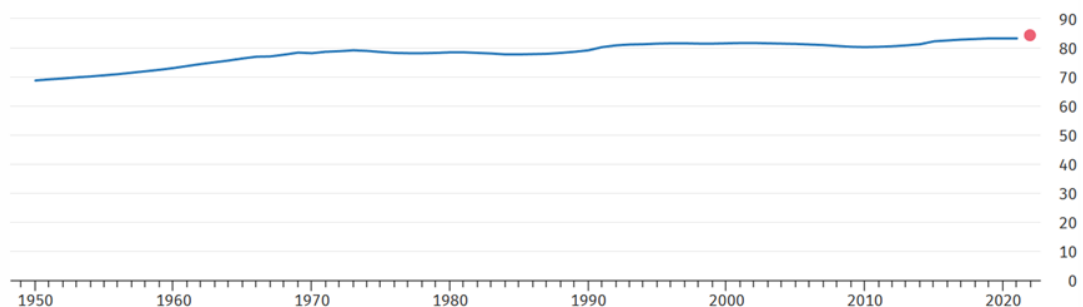
A 2024-es adatok alapján 84,7 millió ember él az országban, 42,8 millió nő és 41,7 millió férfi. Ez azt jelenti, hogy minden eddiginél több ember él az országban. A nagy növekedés oka a nettó bevándorlás mértéke, ami rekord szintet ért el, a bevándorlás és kivándorlás egyenlege pozitív volt. A Németországban élő 84,7 millió lakosnak, csaknem a fele idősebb, mint 45 év, tehát biztosan állítható, hogy előregedő társadalom a jellemző, akárcsak az európai országok többségére. Az előrejelzések megközelítőleges becslései szerint megfigyelhetők a várható születési arány, be-és kivándorlás, továbbá várható élettartamra vonatkozó adatok. 2020-ra számítottak arra, hogy az időskorúak nagy száma hatással lesz a társadalombiztosítás rendszerére.

A nyugdíjellátó rendszereknek több befizetőre van szüksége, mivel túl nagy számban vannak jelen a nyugdíjasok. Az előrejelzések szerint a következő évtizedekre nézve, 2030-ig Németország elérhet egy stabilabb arányt a gyerekek és 20 év alatti fiatalok számát tekintve, viszont a keresőképes felnőttek száma 11 százalékkal visszaeshet, az idősek száma pedig 22 százalékkal növekedhet 2030-ig a Szövetségi Statisztikai Hivatal adatai szerint. (Statistisches Bundesamt, 2024)

5. ábra

Németország népességének alakulása 2023-ig

(Millió fő)

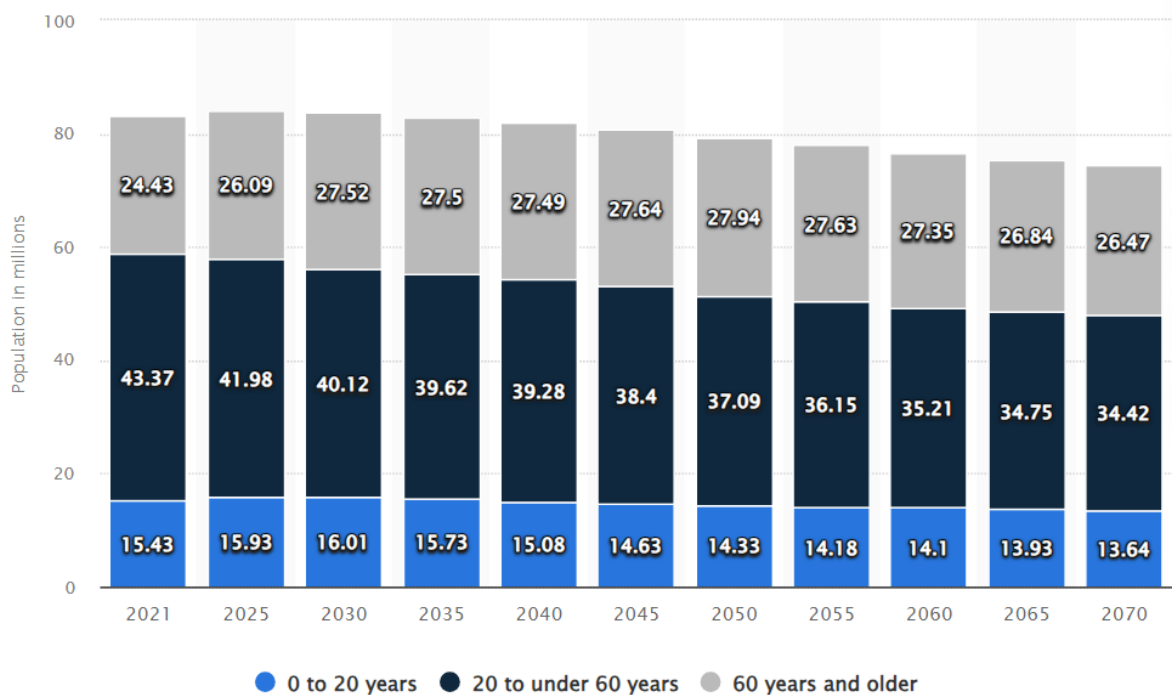
Forrás: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2024/01/PD24_035_124.html

Az 5. ábra alapján megfigyelhető a népességszám növekedése 2023-ig, a 6. ábra pedig azt mutatja, hogy a növekedés 2025-ig folytatódik.

6.ábra

Németország népesség-előrejelzése 2018 és 2070 között, korcsoportok szerint (Forrás: Statista, 2024)

(millió fő)

Forrás: <https://www.statista.com/statistics/1127731/population-forecast-by-age-group-germany/>

A 6. ábrán látható adatokból következtethető, hogy Németországban 2025 és 2030 közötti időszakban várható a legnagyobb népességszám. Ez idő alatt, azonban egyre kevesebb lesz azok száma, akik a gazdaságilag legaktívabb 20 – 60 évesek korcsoportját alkotják, ezzel szemben viszont a 60 év feletti és nyugdíjasok száma 2030 -ig növekszik, majd a lakosság arányait tekintve több évtizedig nem változik jelentős mértékben. A diagram azt is jól mutatja, hogy a születések száma kis mértékben emelkedik 2030 -ig, de ezt követően folyamatosan csökken a lakosság arányaihoz képest. Összefoglalva, az ábrából az következik, hogy a 2020 -as évtizedtől

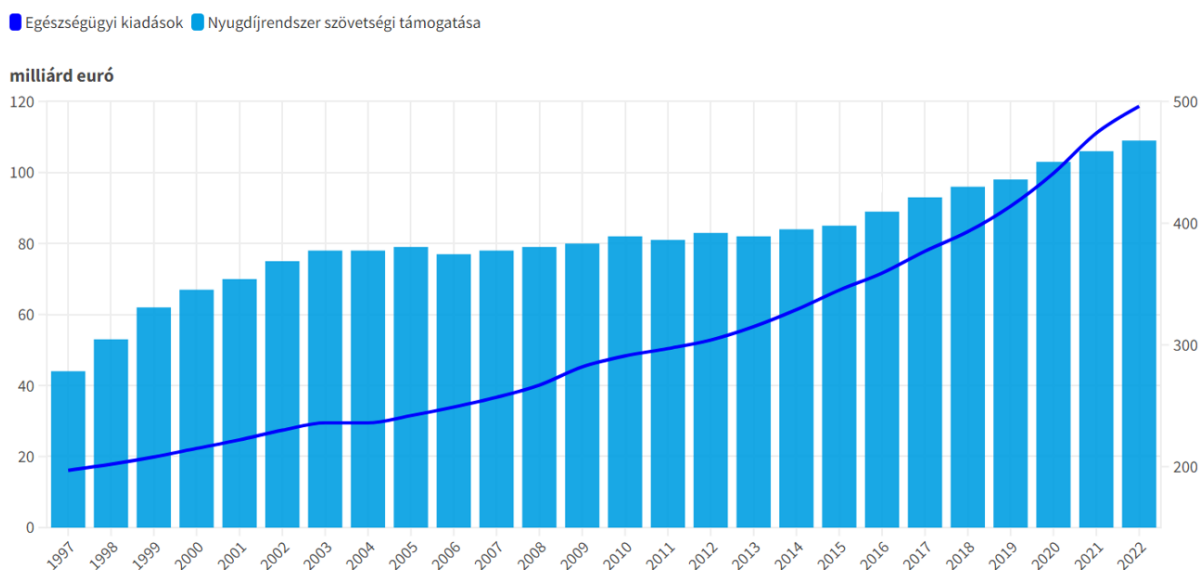
fogva kevesebb gazdaságilag aktív személynek arányaiban egyre több gazdaságilag inaktív idős embert kell eltartania.

Dr. Holger Bonin német közgazdász 2016-ban megjelent tanulmányában a bevándorlás lehetséges nyereségeit vizsgálta az államháztartás elsődleges egyenlegére gyakorolt hatásának vonatkozásában. A tanulmány az intergenerációs mérlegen alapul, az intergenerációs mérleg feladata az államháztartás hosszú távú bevételeinek, kiadásainak és a költségvetés egyenlegének előrejelzése. A kutatás alapján mindenféleképp szükség van a külföldről származó munkavállalók által generált adóbevételekre, fiskális teljesítményére mivel ezek a nyugdíj- és szociális ellátórendszer finanszírozásához hozzájárulnak. A kutatás szerint a 2015-ben bevándoroltak legmagasabb számban a 20–64 éves kor között voltak. Optimális esetben ezek a korosztályok finanszírozzák befizetéseikkel legnagyobb mértékben az államháztartást, és terhelik meg egyben legkevésbé annak kiadási oldalát. A korosztályi összetételből következően többségében csak 2060 után vonulnak nyugdíjba. Az integráció gazdasági hozadéka függ attól, hogy az integráció milyen hosszú időszakot vesz igénybe, mekkora költségekkel jár, és az integrációs folyamat során a bevándorlók milyen képzettséget és képességeket szereznek meg. (Bonin, 2016 idézi Tatay-Bándy, 2020)

A tanulmány kalkulációi szerint az integrációs költségek a német nyelv oktatását, a szakképzést és egyéb integrációs költségeket is magukban foglalják. Az éves költségek idővel lineárisan csökkennek az integrációs időtartam alatt. Az integrációs idő elteltével az egy bevándorlóra fordított állami kiadások megegyeznének a honos lakosságra fordított összegekkel. A legjobb forgatókönyv mellett a bevándorlóknak el kell érnie a honos lakosság átlagos képzettségi színvonalát és munkateljesítményét. A tanulmány szerint, ha a bevándorlók átlagos képzettsége eléri a bevándorlók nélküli népesség átlagát, akkor az integráció időtartamától függően 2025-től vagy 2030-tól javítanak a német költségvetés egyenlegét. A tanulmány a megfelelő képzettségek megszerzését tekinti a munkaerőpiaci integráció alapjának. A munkaerőpiaci integráció pedig meghatározó a bevándorlók „fiskális teljesítményére”, azaz, hogy mennyiben képesek befizetéseikkel hozzájárulni a német államháztartáshoz. (Tatay-Bándy, 2020)

A német nyugdíjrendszer szövetségi támogatásának és a német egészségügyi kiadások alakulása 1997-től 2022-ig (Forrás: Oeconomus Gazdaságkutató alapítvány, a Statista adatai alapján)

(Milliárd euró)

Forrás: <https://www.oeconomus.hu/oecoglobus/-a-nemet-gazdasagot-evtizedekre-lelassit-hatja-a-tartos-munkaerohiany/>

Az ábrán látható adatokból látható, hogy 2015-től folyamatosan emelkednek a nyugdíjköltségek és ezzel együtt arányaiban nagyobb mértékben szintén emelkednek az egészségügyi kiadások. Ebből arra lehet következtetni, hogy amennyiben több nyugdíjas korú él az országban, az egészségügyi kiadások is meredeken emelkednek.

5. POLITIKAI VÁLTOZÁSOK A MIGRÁCIÓ FÜGGVÉNYÉBEN

A „Willkommenskultur” német kifejezés, melynek szó szerinti jelentése „az üdvözlés kultúrája”, avagy az a hozzáállás, miszerint a bevándorlók befogadását elősegítő módon kell viselkedni. A szóösszetétellel elsősorban a német politika, illetve közélet migránsokkal szembeni attitűdjét illeti, noha a Willkommenskultur fogalma valójában kiterjed a bevándorlókat érő hátrányos megkülönböztetés megelőzéséért tett valamennyi német intézkedésre. (Die Zeit, 2023)

Az ország célja a külföldről érkezők munkaerőpiaci integrálása, és hogy az országban letelepedni kívánók szerves részei legyenek a társadalomnak. Az országba érkező potenciális munkaerő származhat az Európai Unió tagállamaiból, harmadik országokból, és érkezhet menekültként is, Németország érdeke, hogy integrálható legyen a társadalomba.

Az állam az 1973 és 1998 közötti időszakban főként a civil szervezetekre bízta a betelepültek integrációját. Ez 1998-ban változott meg, a szociáldemokrata Gerhard Schröder kancellár hivatalba lépésével, aki kezébe vette az integrációs politikát. A korábbi elhárító attitűdöt ezután elfogadóbb integrációpolitika jellemezte. Ennek egyik intézkedése volt, hogy Németország zöldkártyát biztosított magasan képzett IT-szakértőknek. Mikor Schrödert Angela Merkel váltotta, kormánynyilatkozatában a korszak kulcskérdésének tartotta az integrációt. Angela Merkel kancellárságának kezdetén, 2005-ben a menekültkérelem benyújtásának feltételeit több ponton liberalizálták. Már 2005-ben megalkották a bevándorlási törvényt, melynek elnevezése: Az EU állampolgárai bevándorlásának, tartózkodásának, integrációjának szabályozásáról szóló törvény. Ehhez a feladathoz rendelte hozzá illetékes szervnek az állam a Szövetségi Migrációs és Menekültügyi Hivatalt (BAMF). Ezt a dátumot tekintik fordulópontnak a német migrációs politikában. Ennek következménye volt, hogy több tartományban integrációért felelős minisztériumot jelöltek ki, melyek konzultáltak egymással. Ennek a törvénynek az eredménye volt, hogy a tartományok saját hatáskörükben integrációs intézkedéseket hajtottak végre, mint például német nyelvtanfolyamokat szervezése az érkezők számára. (Zohlnhöfer–Saalfeld, 2019: 518–519, idézi Suhajda, 2020).

Ennek ellenére még mindig számos intézkedés nehezítette a menekültek helyzetét. 2014-ig a nehezítő intézkedések a következők voltak: öt év várakozás a munkaengedély megszerzéséig, csökkenő szociális juttatások, kijelölt lakhely, alacsony szintű egészségügyi szolgáltatások.

2014 után kezdett erősebben feltűnni a Willkommen-politika, melynek célja az volt, hogy a Németországba érkező menekülteket sikeresen tudják integrálni a társadalomba és a munkaerőpiacra, a munkaerőhiány enyhítése miatt. A régebb óta jelen lévő, jól integrálódott minősítést kapó menekültek számára pedig megadták a tartózkodási engedélyt, így a menedékkérők munkaerőpiacra lépése is könnyebb lett. 2016 augusztusában lépett életbe az integrációs törvény, mely munkaerőpiaci alapon képzelel el a társadalmi integrációt, valamint előírja, hogy milyen képzésben kell részt vennie az országba érkezőknek, és milyen munkalehetőségekkel rendelkezhetnek (Zohlnhöfer–Saalfeld, 2019: 522–526, idézi Suhajda, 2020).

Az Angela Merkelhez kötött 2005-ös törvény munkaerőpiaci liberalizációt hozott magával, viszont ez természetesen nem volt egységes folyamat, előfordultak megtorpanások 2007-ben, 2009-ben és 2011-ben, részben a gazdasági válság miatt. A munkaerőpiaci liberalizáció tényezője volt, hogy egy adott állás betöltésénél egy német vagy EU-s állampolgárt előnyben részesítettek egy harmadik országból érkező állampolgárral szemben. Németországban 2012-ben érvényesítették az EU irányelvét a harmadik országból érkező magasan képzett szakemberek foglalkoztatásának könnyítéséről. Az ilyen státuszú emberek megkapták az EU-s kékkártyát, mellyel munkát vállalhattak az unió területén. Ehhez a munkavállalási engedélyhez féléves németországi vízum társult, amennyiben a dolgozni vágyó rendelkezett érvényes munkaszerződéssel egy német cégnél. A német szakpolitikának kedvezett a helyzet, mert az ilyen jelentkezők számára a német átlagjövedelemnél kevesebb fizetés volt előírva. (Zohnhöfer–Saalfeld, 2019: 519–522, idézi Suhajda, 2020)

5.1 A szakképzett munkaerő munkaerőpiaci integrációjának stratégiája, A szakképzett munkaerő-bevándorlás továbbfejlesztéséről szóló törvény

A Németországi Szövetségi Köztársaság új stratégiát dolgozott ki a szakképzett munkaerő beáramlásának előmozdítása érdekében. A szakképzett munkaerő-bevándorlás továbbfejlesztéséről szóló törvényt 2023. július 7-én fogadta el a Bundesrat. A törvény több részből áll, amely 2023. november 18-tól fokozatosan lép hatályba. A törvény második szakasza 2024 március 1-jétől lép érvénybe, a harmadik szakasza pedig 2024 júniusában.

Az új törvénnyel a szövetségi kormány a munkaerőpiacra lépés akadályait igyekszik csökkenteni. Amellett, hogy a szövetségi kormány nagymértékben támaszkodik a hazai munkaerő-potenciálra, Németországnak nagy szüksége van a bevándorlókra.

Az új törvény kibővíti az egyetemi végzettséggel, vagy egyéb szakképesítéssel rendelkező munkavállalókra vonatkozó meglévő szabályozásokat, mint például az EU kék kártya birtoklásának lehetőségeit. Új rendelkezés az esélykártya bevezetése is, ami egy 12 hónapra szóló, álláskeresést szolgáló tartózkodási engedélyt jelent, aminek lényege, hogy a bevándorlók Németországon belül kereshetnek munkát, vagyis nem kell a beutazás előtt már munkaszerződéssel, vagy kötelező érvényű állásajánlattal rendelkezniük. Emellett új intézkedések születtek az elismerési törvényt illetően és megszületett az úgynevezett elismerési partnerség.

A kék kártya kifejezetten az Európai Unió kívüli országokból származó tudományos szakemberek számára kiadott ideiglenes tartózkodási engedély, amit 2012-ben vezették be az egész EU-ban azzal a céllal, hogy kezeljék a magasan képzett szakemberek hiányát. Az engedély megszerzésének előfeltétele a befejezett egyetemi diploma és egy konkrét, legalább 56 400 eurós bruttó fizetést biztosító állás. A hiányszakmákban, amelyekben Németországban sok a betöltetlen álláshely, alacsonyabb, 43 992 eurós bérküszöb érvényes. (Die Bundesregierung, 2024)

5.2 Az EU kék kártyára vonatkozó új intézkedések

A német jogalkotás a (EU) 2021/1883 irányelv előírásainak végrehajtása során átszervezte és kibővítette az EU kék kártyával történő bevándorlási lehetőségeket. A 2023 novemberétől érvényes változások a következők.

Alacsonyabb bérküszöbök: Az EU kék kártyához szükséges bérküszöbök jelentősen csökkennek. A jövőben a hiányszakmákban a nyugdíjbiztosítás éves járulékmegállapítási felső határának 45,3%-ában, ami 2024-ben 41 041,80 euró, és minden más foglalkozás esetében pedig 50%-ában, ami 2024-ben 45 300 euró, meghatározott minimálbér lesz alkalmazandó.

Pályakezdőkre vonatkozó változtatások: Az EU kék kártya megszerzésének lehetősége az emberek szélesebb csoportja előtt nyílik meg. Például az elmúlt három évben egyetemi diplomát szerzett külföldiek akkor kaphatnak EU kék kártyát, ha németországi munkahelyükkel a nyugdíjbiztosítás éves járulékbecslési felső határának legalább 45,3%-át elérő fizetésük van, melynek értéke 2024-ben 40,041,80 euró.

Informatikai szakemberekre vonatkozó változtatások: További újdonság, hogy az informatikai szakemberek akkor is kaphatnak EU kék kártyát, ha nem rendelkeznek egyetemi végzettséggel, de legalább három év hasonló területen szerzett szakmai tapasztalatot tudnak igazolni.

A hiányszakmák listájának bővítése: Az EU kék kártya esetében jelentősen bővül a szűk keresztmetszetű foglalkozások listája. Az eddigi hiányszakmákon kívül, mint a matematika, informatika, természettudományok, mérnöki tudományok és orvostudomány, a jövőben a következő foglalkozási csoportok szakképzett munkavállalói is kaphatnak EU kék kártyát, ha az alábbi foglalkoztatási csoportokban kívánnak elhelyezkedni:

- vezetők az áruterelésben, a bányászatban, az építőiparban és a logisztikában

- vezetők az információs és kommunikációs technológia területén nyújtott szolgáltatásban
- vezetők a gyermekgondozásban vagy az egészségügyben
- állatorvosok
- fogorvosok
- gyógyszerészek
- egyetemi végzettséggel rendelkező ápolók vagy szülészek
- tanárok és nevelők az iskolai és iskolán kívüli oktatásban

hosszú és-rövidtávú mobilitás: hosszú és rövidtávú mobilitás lehetséges Németországban a más uniós tagállam által kiállított EU kék kártya birtokosai számára is. Más EU-tagállamokból származó kék kártya birtokosai legfeljebb 90 napig tartózkodhatnak Németországban, és az országban tartózkodhatnak olyan üzleti tevékenység céljából, amely közvetlenül kapcsolódik a foglalkoztatásukhoz. Ehhez a rövid tartózkodáshoz nem szükséges sem vízum, sem a Szövetségi Munkaügyi Hivatal munkavállalási engedélye.

Egy másik uniós országban legalább tizenkét hónapos EU kék kártyával történő tartózkodás után vízum nélkül lehetséges a hosszú távú letelepedés Németországban. A német EU kék kártyát az országba való belépés után a bevándorlási hivatalban kell igényelni.

Megkönnyített családegyesítés az EU kék kártyával rendelkező személyek számára: A családegyesítés adminisztratív feltételeit könnyítették azon EU kék kártyával rendelkező személyek számára, akik ezelőtt családjukkal már egy másik uniós tagállamban éltek. Ha ezek a családtagok állampolgárságuk miatt vízumkötelesek, akkor az előző tagállamban kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkező EU kék kártya birtokos családtagjaként jogosultak Németországba belépni és ott tartózkodni anélkül, hogy előzetesen vízumeljárást kellene lefolytatniuk. (Die Bundesregierung, 2024)

5.3 Változások a szakképzett munkavállalók tartózkodási engedélyére való jogosultságot illetően

A szakképesítéssel rendelkezők és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők tartózkodási engedélyének központi jogalapja két tekintetben változik.

Az új törvénynek köszönhetően megszűnik az a korlátozás, hogy a munkavállaló csak bizonyos a szakképesítés megszerzése alapján dolgozhat. Ez azt jelenti, hogy ha a munkavállaló szakképesítéssel vagy egyetemi diplomával rendelkezik, akkor álláskeresőskor nem korlátozódik csak

az általa megszerzett képesítéshez kapcsolódó munkakörökre. Ezazól kivételt képeznek azok a szakmák, melyek egy bizonyos képzettséget feltétlen igényelnek, mint például az orvostudomány.

Hivatásos gépjárművezetők foglalkoztatása: A Szövetségi Foglalkoztatási Hivatal engedélyezési eljárása a harmadik országból származó hivatásos gépjárművezetők foglalkoztatására vonatkozóan egyszerűsödött. Többé nem kell ellenőrizni, hogy a szükséges EU- vagy EGT-vezetői engedély és az alapképesítés vagy a gyorsított alapképesítés, melyet Németországban kellene elvégeznie, a munkavállaló rendelkezésére áll-e. Emellett megszűnt az elsőbbségi ellenőrzés, és a nyelvtudás megléte sem követelmény. A korábban szükséges elsőbbségi ellenőrzés azt jelentette, hogy a Németországban korábban munkanélküliként regisztrált személyeket ellenőrizték, hogy van-e közöttük olyan, aki alkalmas a pozíció betöltésére. . (Die Bundesregierung, 2024)

5.4 A foglalkoztatásra és végzettség elismerésre vonatkozó szabályok

A foglalkoztatásra és végzettség elismerésre vonatkozó szabályok 2024 márciusától lépnek érvénybe.

Tartózkodási engedély a külföldön szerzett szakmai képesítés elismerése céljából: Korábban addig amíg a szakképzettség elismerésének adminisztrációs folyamatai zajlottak, 18 hónapos tartózkodási engedélyt kaphatott a munkavállaló. Az új törvény szerint mostantól 24 hónapra adják ki az első tartózkodási engedélyt. További 12 hónappal, legfeljebb hároméves tartózkodási időszakig meghosszabbítható. Ez nagyobb rugalmasságot biztosít a munkáltatók számára is.

A munkavállaló részt vehet képesítési programban, ami alatt mellékfoglalkozás vállalására van lehetőség, melynek időtartama heti 10 órától 20 órára emelkedik.

A képesítési programok németországi bevezetésének célja a külföldi szakképesítések teljes egyenértékűségének elérése. Az új szakképzett munkaerő bevándorlásáról szóló törvény e célból két új belépési lehetőséget vezet be.

Beutazás és munkavállalás az „elismerési partnerség” keretében: Az elismerési partnerség lehetővé teszi, hogy tartózkodási engedélyt kapjanak a szakképzettséggel rendelkező személyek és munkát vállalhassanak, és csak a beutazás után folytassák le a szükséges eljárást a végzettség elismerése érdekében. Korábban csak a végzettség minősítésére vonatkozó

intézkedések lezárása után kaphattak tartózkodási engedélyt a potenciális munkavállalók. Ezzel ellentétben az új változtatások alapján nem szükséges a beutazás előtt elismerési eljárást kezdeményezni. Ahhoz, hogy vízummal rendelkezzen a munkavállaló, a beutazást követően kérvényeznie kell a végzettsége elismerését. Az elismerési partnerség alapfeltételei a munkaszerződés mellett, olyan szakképesítés birtoklása melynek képzési ideje legalább két év, vagy egyetemi diploma megléte, és a végzettség meglétét mindkettő esetben el kell ismernie annak az országnak, ahol a végzettséget megszerezte az adott munkavállaló. Emellett A2 szintű német nyelvtudás szükséges. A tartózkodási engedélyt általában egy évre adják ki, és legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

Beutazás képzettségelemzés elvégzése céljából: Azok a végzettség elismerését igénylők, akiknek az illetékes hatóság véleménye szerint Németországban képzettségelemzést kell végezniük külföldi képesítésük egyenértékűségének megállapítása céljából, legfeljebb hat hónapra szóló tartózkodási engedélyt kaphatnak. Ennek egyik előfeltétele, hogy igazolni tudják a német nyelvtudásukat. Általában legalább A2-es szintű német nyelvtudás szükséges.

Külön szabályozás a gyakorlati szakmai tapasztalatra vonatkozóan: A szakmai tapasztalattal rendelkező személyekkel szemben az a követelmény, hogy a képzés helye szerinti ország által elismert szakmai vagy egyetemi diplomával rendelkezzenek, melynek képzési ideje legalább két év. Ezenkívül legalább kétéves szakmai tapasztalat szükséges abban a szakmában, ahol a személy munkát szeretne vállalni. A képesítés hivatalos elismerése Németországban nem szükséges ebben az esetben. A németországi állásajánlatnak legalább évi bruttó 40 770 eurós fizetést kell garantálnia.

Az informatikai szakemberek könnyebben vállalhatnak munkát: Az informatikai szakembereket illetően, a szükséges szakmai tapasztalat két évre csökken. Ez korábban három év volt. Szakmai vagy egyetemi végzettség továbbra sem szükséges és a vízumhoz, a nyelvtudást már nem kell igazolni. Itt is érvényes az évi bruttó 40 770 eurós (2024) minimálbér vagy a kollektív szerződés szerinti díjazás.

A harmadik országból származó egészségügyi asszisztensek munkaerő-piaci hozzáférése: Kiegészül a harmadik országokból származó ápolóasszisztensekre vonatkozó szabályozás. Minden harmadik országból származó, ápolói képesítéssel rendelkező személy foglalkoztatható az egészségügyi és ápolási ágazatban. Ennek előfeltétele, hogy ezek a személyek vagy megfelelő németországi szakképzés elvégzését tudják igazolni az ápolási ágazatban, vagy egy Németországban elismert külföldi ápolói képesítéssel rendelkeznek. A jövőben a harmadik

országból származó ápolói asszisztensek, akik Németországban végezték el a képzésüket, tartózkodási engedélyt kérhetnek álláskereséshez. A tartózkodási engedélyt legfeljebb tizenkét hónapra adják ki, és legfeljebb hat hónappal meghosszabbítható, ha a megélhetésük biztosított.

Letelepedési engedély külföldi szakemberek számára: Azok a külföldi szakemberek, akik tartózkodási engedéllyel rendelkeznek, és nem végeztek belföldi szakképzést vagy tanulmányokat Németországban, már három év után letelepedési engedélyt kapnak Németországban. Korábban négy év után kapták. Ezen túlmenően az EU kék kártyával rendelkezők még gyorsabban kapnak letelepedési engedélyt. Az EU kék kártyával rendelkezők 27 hónapos munkaviszony után kaphatnak letelepedési engedélyt. Abban az esetben, ha B1 szintű német nyelvtudással rendelkeznek, az engedélyt 21 hónap után kaphatják meg.

Tartózkodási engedély az indulási támogatással rendelkezők számára: A jövőben a szakképzett munkavállalók legfeljebb 18 hónapra szóló tartózkodási engedélyt kaphatnak vállalkozás alapításához, ha egy német tudományos szervezettől vagy köztestülettől erre a célra támogatást kapnak. (Die Bundesregierung, 2024)

5.5 Diákok és gyakornokok foglalkoztatására vonatkozó intézkedések

Kibővített foglalkoztatási lehetőségek külföldi diákok számára: A Németországban diákvízummal tanuló harmadik országbeli állampolgárok számára bővülnek a részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségei. Az eddigi 120 teljes vagy 240 félnapos éves munkaidő 140 teljes vagy 280 félnapra emelkedik. Alternatívaként az új szabályozás lehetővé teszi a heti 20 órát meg nem haladó diákmunkát.

Munkavállalási lehetőséggel járó tanulmányi hely keresése céljából történő tartózkodás: A németországi egyetemekre való jelentkezés céljából történő beutazás és tartózkodás továbbra is lehetséges a harmadik országbeli állampolgárok számára. Újdonság, hogy mostantól lehetőség van részmunkaidőben, heti 20 órában dolgozni az egyetemi helykeresés ideje alatt.

Kibővített tartózkodási lehetőségek képzési hely keresése esetén: A harmadik országbeli állampolgárok továbbra is beutazhatnak Németországba képzési hely keresése céljából. A potenciális jelentkezők korhatára 25-ről 35 évre emelkedik, a német nyelvtudás követelményei pedig B1 szintre csökkennek. A tartózkodás eddigi maximális hat hónapos időtartamát kilenc hónapra emelik. Ezen túlmenően az ezzel a tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek heti 20 órát meg nem haladó részmunkaidős munkát, valamint legfeljebb két hétig tartó próbamunkát vállalhatnak. (Die Bundesregierung, 2024)

5.6 Rövid távú, feltételes foglalkoztatás

A rendelet módosításai új lehetőséget vezetnek be a harmadik országbeli állampolgárok rövid távú foglalkoztatására, képzettségüktől függetlenül. Az ebben érdekelt munkaadók munkavállalási engedélyt vagy tartózkodási engedély jóváhagyását kérhetik a külföldről érkező munkavállalók számára. A munkáltatót kollektív szerződés köti, és a munkavállalókat az alkalmazandó kollektív szerződésben rögzített munkafeltételeknek megfelelően foglalkoztatják:

- a munkáltató vállalja, hogy a szükséges utazási költségeket teljes egészében megfizeti,
- a tervezett foglalkoztatás nem haladja meg a nyolc hónapot egyéven belül
- a heti munkaidő legalább 30 óra. (Die Bundesregierung, 2024)

5.7 Lehetőségkártya bevezetése, és a nyugat-balkáni rendelet

A lehetőségkártya alkalmazása és a nyugat-balkáni rendelet az új törvény harmadik szakaszában lépnek érvénybe, 2024 júniusában.

Azok a harmadik országbeli állampolgárok, akik igazolni tudják, hogy külföldi képesítésük teljes mértékben egyenértékű, és ezért az adott szakmában szakembernek minősülnek, minden további különleges követelmény nélkül megkaphatják az esélykártyát. Mindenki másnak külföldi egyetemi végzettséget, legalább kétéves (a képzés helye szerinti ország államilag elismert) szakképesítést vagy egy külföldi német kereskedelmi kamara által kiállított szakképesítést kell igazolnia. Ezen kívül vagy alapszintű német nyelvtudás vagy középszintű angol nyelvtudás szükséges. Ha ezek a követelmények teljesülnek, különböző pontokat gyűjthet a munkavállaló. A pontok olyan esetben járnak, ha a végzettségét elismerték Németországban, nyelvtudással, vagy szakmai tapasztalattal rendelkezik, vagy van németországi kötődése. Az esélykártya megszerzéséhez legalább hat pontot kell elérni.

Az esélykártya legfeljebb egy évre adható ki, ha erre az időszakra biztosítani tudják a munkavállaló megélhetését. Az esélykártya németországi tartózkodás ideje alatt lehetőséget nyújt próbamunkára vagy heti 20 órás részmunkaidős foglalkoztatásra. Az esélykártya érvényessége további két évvel meghosszabbítható.

A nyugat-balkáni rendelet Albánia, Bosznia és Hercegovina, Koszovó, Montenegró, Észak-Macedónia és Szerbia állampolgárainak hozzáférést biztosít a németországi munkaerőpiacon történő munkavállaláshoz. A rendeletet eredetileg 2023 végéig korlátozták. A szakképzett

munkaerő bevándorlásának továbbfejlesztéséről szóló rendelet megszünteti a nyugat-balkáni rendelet korlátozását, és a kvóta alapján 2024 júniusától a Szövetségi Munkaügyi Ügynökség évente 50 000 engedélyt adhat ki. (Die Bundesregierung, 2024)

6. A MUNKAERŐPIACI RÉSZVÉTELT ÖSZTÖNZŐ INTÉZKEDÉSEK KÖVETKEZMÉNYEI A GYAKORLATBAN

Németországban igen magas a szakképzett munkavállalók iránti kereslet. Számos vállalat, vállalkozás, kórház és egészségügyi létesítmény függ a külföldi szakképzett munkavállalóktól, ezért a szövetségi kormány már 2012-ben létrehozta az úgynevezett elismerési törvényt. A szövetségi elismerési törvény feljogosítja a külföldi szakképzett munkavállalókat arra, hogy külföldön szerzett szakmai képesítésük elismerését igényeljék Németországban, és ennek következtében a hatóságok megvizsgálják, hogy a külföldön szerzett végzettség egyenértékű-e az adott végzettség németországi megfelelőjével. A tapasztalatok alapján, azok a bevándorlók, akik Németországban szeretnének munkát vállalni, sikeresen gyakorolják ezt a jogot. A végzettség sikeres elismerése után tíz külföldi szakképesítéssel rendelkező szakmunkásból átlagosan kilencet foglalkoztatnak. Számos szakmában előfeltétel, hogy a külföldi munkavállaló a németországi képzéssel egyenértékű végzettséggel rendelkezzen. Ez különösen igaz például az orvosokra, ápolókra és gyógyszerészekre. Bár vannak szakmák, melyekhez kötelező a végzettség egyenértékűségének elismerése, nem minden szakmában várják el azt.

Az új szakképzett bevándorlásról szóló törvény 2024. március 1-jétől lép életbe. A törvény szerint a szakképzett munkaerő bevándorlása és az elismerési eljárás függetlenné válik egymástól. Ez azt jelenti, hogy bizonyos szakmákban való munkavállaláshoz többé nem feltétel a végzettség elismerése. Ennek ellenére továbbra is előnyben részesül az, aki végzettség elismerési kérelmet nyújt be, mivel hosszú távú előnyökkel jár a munkavállalók és a munkáltatók számára egyaránt.

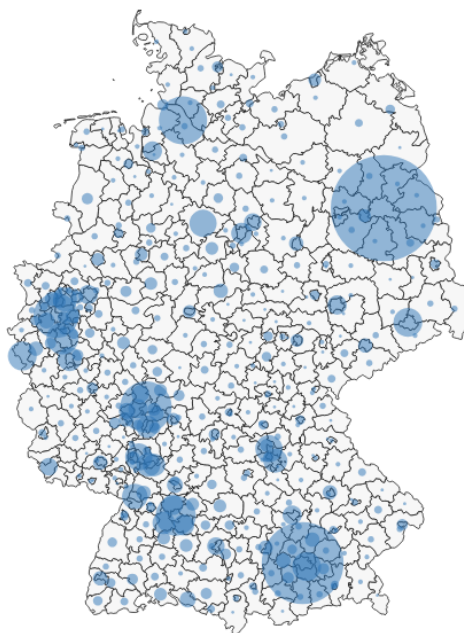
A külföldről érkező munkavállalók több tízezren nyújtották be a végzettség elismeréséről szóló kérelmet, és többségüket a németországi végzettséggel teljesen egyenértékűnek számították be. Csak 2022-ben mintegy 52 300 elismerés született. 2012 és 2022 között közel 365 000 kérelmet nyújtottak be. A 2018 végéig benyújtott adatokhoz képest a külföldön szerzett végzettség elismerése iránti kérelmek száma 2022-re csaknem megduplázódott, 95% volt.

A Németországi Szövetségi Köztársaságban benyújtott kérelmek száma évről évre jelentősen nőtt, viszont ez alól kivétel a 2020-as év, mivel a világjárvány miatt ebben az időszakban visszaesés volt a kérelmeket illetően is. 2021-hez hasonlóan 2022-ben is új csúcst, 39 312 végzettség elismerési kérelmet regisztráltak. 2019-ben kb. 33 120, 2020-ban 31 536, 2021-ben pedig 34 623 kérelem benyújtását rögzítették. 2022-ben az eljárások 47%-a teljes egyenértékűséggel zárult, és a kérelmeknek csak két százalékát utasították el teljesen. A többi részleges egyenértékűséget ért el, ennek érdekében pedig kompenzációs intézkedéseket végezhetnek.

Az elismerésről szóló törvény pozitívan járul hozzá a minősített bevándorláshoz. A kérelmeket egyre inkább közvetlenül külföldről nyújtják be. Ez egy olyan lehetőség, amely az elismerésről szóló törvény hatálybalépése előtt még nem létezett. 2022-ben a pályázatok 48%-át külföldről nyújtották be, ami annak is köszönhető, hogy az eljárásokat egyre inkább digitalizálják.

Az elismerés pszichológiai hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni. Egy felmérésben a szakemberek 84%-a állította, hogy a szakmai elismerés megérte számukra és sikeresen elhelyezkedhettek a munkaerőpiacon. Körülbelül 30% erősítette meg, hogy azzal, hogy végzettségét elismerték, a társadalom által nagyobb elfogadást és megbecsülést is tapasztal. Az elismerés tehát jelentősen hozzájárul a fenntartható munkaerőpiaci integrációhoz. (Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2024)

2021 végén a kék kártyával rendelkezők valamivel kevesebb mint fele 48%-a dolgozott hiányszakmában. Ezek közé tartoznak például az orvosok, a mérnökök és az informatikusok. A legtöbb kék kártyával rendelkező Németországban élő és dolgozó külföldi állampolgár Indiából érkezett, ezt követi Kína, Törökország és Oroszország. Az ukránok annak ellenére, hogy nagy számban rendelkeznek felsőoktatási szakképzettséggel, csak a 8. helyen állnak a sorban. Ez betudható annak, hogy az ukrán állampolgárok többsége az utóbbi két évben érkezett Németországba. Érdeemes megjegyezni, hogy a kék kártyával rendelkező szakmunkások 28%-a Németországban tanult munkájuk megkezdése előtt. A nem uniós országokból érkező hallgatók a diploma megszerzése után nagy számban maradnak Németországban magasan képzett szakemberekként. 2021 végén a kék kártyával rendelkezők átlagéletkora 34 év volt, tehát viszonylag fiatalok és többségük férfi. A kék kártya tulajdonosok többnyire Németország gazdasági központjaiban élnek és dolgoznak, a legtöbben Berlinben 13 700 fő, Münchenben 8 100 fő, Frankfurtban 3 100 fő, Hamburgban 2 800 fő és Düsseldorfban 2 400 fő. (Statistisches Bundesamt, 2024)

*A kékkártya tulajdonosok aránya országszerte**Forrás: (Statistisches Bundesamt, 2024)*

Forrás: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2022/04/PD22_168_125.html

Még a koronavírus-járvány idején is folyamatosan nőtt a kék kártyával rendelkező külföldi szakmunkások száma Németországban. A Szövetségi Statisztikai Hivatal adatai szerint 70 000 kékkártya tulajdonost tartottak nyilván 2021 végén. A kék kártyával rendelkező szakképzett munkavállalók száma ezzel új csúcstot ért el, a növekedés azonban jelentősen lelassult a koronavírus-járványt megelőző évekhez képest. A kék kártyával rendelkezők száma 2019-ben még 20%-kal emelkedett, 2020-ban azonban már csak 7%-kal nőtt.

A szakképzett munkaerő iránti növekvő kereslet egyre inkább vonzza a jól képzett embereket külföldről. A szövetségi kormány előnyére szolgál a külföldi szakképzett munkaerő, nem csak az Európai Unió tagállamaiból származó emberekre van szüksége, hanem a harmadik országból származó magasan képzett személyekre is. (Tatsachen über Deutschland, 2024)

6.1 Oktatás a külföldiek munkaerőpiacra való beilleszkedése érdekében

Az integrációs politika Németországban központi politikai terület, és az egész társadalom feladatának tekintik. Az integráció ajánlat, de egyben kötelezettség is amellelt, hogy az ország erőfeszítéseket tegyen ennek érdekében, és csak akkor lehet sikeres, ha a motiváció kétirányú. A tartózkodási törvény értelmében a Németországban jogszerűen és tartósan élő külföldiek jogosultak a szövetségi integrációs szolgáltatásokra. Ezek a szolgáltatások a nyelvoktatásra, a képzésbe, munkába és oktatásba való beilleszkedésre, valamint a társadalmi integrációra szolgálnak. Ennek célja a társadalmi beilleszkedés és a részvétel lehetővé tétele. Azok számára, akik szeretnék jobban integrálódni az országban, nyelvtanfolyamon és egyéb edukációs tanfolyamokon vehetnek részt, ami összevonva egy integrációs kurzust jelent.

Minden integrációs kurzus egy nyelvtanfolyamból és egy orientációs kurzusból áll. Az általános integrációs kurzus időtartama 700-1000 tanórából áll. Azok a személyek, akik jó oktatási előképzettséggel rendelkeznek, intenzív tanfolyamként rövidebb idő alatt is elvégezhetik. A nyelvtanfolyamon a jelentkezők olyan főbb témákat ismerhetnek meg, amik a mindennapi élethez szükségesek, mint például munkahelyek, oktatás, gyermeknevelés, bevásárlás, szabadidős programok, közösségi élet, egészségügy és higiénia, médiafogyasztás. Emellett megtanulhatják hogyan írjanak német nyelven hivatalos levelet és e-mailt, hivatalos dokumentumok kitöltését, és hogy hogyan tudnak állásra jelentkezni. A nyelvi kurzus egy vizsgával zárul, ami az úgynevezett „Deutsch-Test für Zuwanderer”, rövidítve DTZ, vagyis a Német teszt bevándorlóknak. Az orientációs kurzus a nyelvi kurzus lezárásával kezdődik. Ezen a kurzus információval szolgál a német jogi rendszerről, történelemről, kultúráról, törvényekről és kötelezettségekről, a társadalomról, továbbá az általános értékrendről és a férfi és női egyenlőségről. Ez a kurzus szintén egy teszttel zárul, ami a "Leben in Deutschland", vagyis Az Élet Németországban névre hallgat. (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, 2024)

A kormány célja tovább növelni az oktatásban való részvételt, különösen a fiatal külföldiek körében. Annak érdekében, hogy a bevándorlók hamar megkezdhessék munkájukat vagy tanulmányaikat, a szövetségi kormány 2019-ben bevezette a külföldiek képzésének és foglalkoztatásának előmozdításáról szóló törvényt. Azok, akik feltehetőleg az országban maradnak, a későbbiekben gyorsabban tudnak munkát vállalni, továbbá a törvény javítja a nyelvtanfolyamokon és más integrációs programokban való elhelyezkedés lehetőségét is. A szövetségi kormány 2019-ben módosította a menedékkérők ellátására vonatkozó szabályokat is. A változtatások között szerepel a tanulmányok anyagai támogatásai is annak érdekében, hogy a bevándorlók ne

kényszerüljenek anyagi okokból abbahagyni a tanulmányaikat. (Tatsachen über Deutschland, 2024)

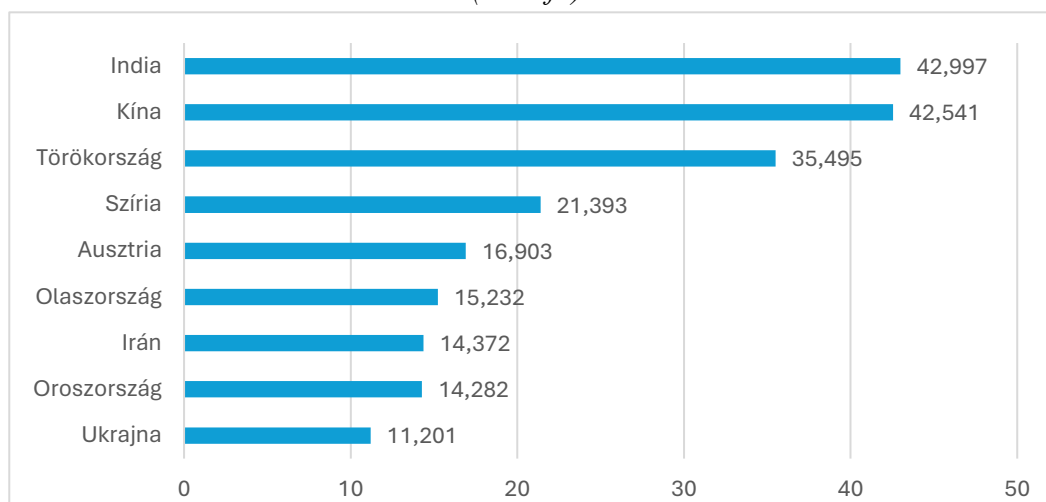
7. NEMZETKÖZI TANULÓK RÉSZVÉTELE A NÉMETORSZÁGI OKTATÁSBAN

Az oktatás kérdése a munkaerőpiaci folyamatok alakulásában az egyik legfontosabb. Ahhoz, hogy stabil alapokon álljon, elengedhetetlen az idősebb generáció utánpótlása, amihez pedig a fiatalok képzése, szakképzett munkaerő szükséges. A külföldiek központi nyilvántartása szerint a külföldről érkező hallgatók 48%-a öt év után is Németországban élt, 38%-uk pedig tíz év után is. Az OECD elemzése szerint a nemzetközi hallgatók németországi tartózkodási aránya hasonló a kanadaihoz, és ezzel az OECD-országok között az egyik legmagasabb. Sok nemzetközi hallgató nemcsak sikeresen integrálódik a helyi munkaerőpiacra németországi tanulmányai után, hanem a honosítás mellett is dönt. Tíz év elteltével a még mindig Németországban élő volt nemzetközi hallgatók 28%-a rendelkezett német állampolgársággal. Családi okok is motiválhatják a hosszú távú németországi tartózkodást. A 10 év után még mindig Németországban élő külföldi hallgatók 21%-a családi okokból kapott tartózkodási engedélyt. (Statistisches Bundesamt, 2024)

9. Ábra

Külföldi hallgatók aránya a német felsőoktatási intézményekben a 2022/2023-as tanévben

(Ezer fő)

Forrás: Saját szerkesztés a Statista: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/301225/umfrage/auslaendische-studierende-in-deutschland-nach-herkunftslandern/> adatai alapján.

A külföldi hallgatók mellett fontos a bevándorlási múlttal rendelkező személyek részvétele is az oktatásban.

Az általános oktatási intézményekben a 2022/2023-as tanév 11,2 millió tanulója közül 1,6 millióan rendelkeztek külföldi állampolgársággal. Ez az arány 18% -kal több, mint a 2021/2022-es tanévben. A tanulók számának növekedése valószínűleg elsősorban az ukrán tanulók beáramlásának köszönhető az orosz-ukrán háború következtében. A bevándorlás hatásáról az oktatási rendszerben viszont még nincsenek pontos adatok, mivel gyorsan változik és az iskolai statisztikáktól függ. A külföldi tanulókra vonatkozó eredmények azokra vonatkoznak, akik csak külföldi állampolgársággal rendelkeznek, német állampolgársággal nem. Azok a személyek, akik német és külföldi állampolgársággal is rendelkeznek, az előzetes eredményekben német tanulóknak számítanak. (Statistisches Bundesamt, 2024)

8. A NÉMET MUNKAERŐPIAC SAJÁTOSSÁGAI NAPJAINKIG

Az 1991-es és 2004-es évek összehasonlítása azt mutatja, hogy Németországban mind a munkanélküliek száma, mind a munkanélküliségi ráta nőtt.

A munkanélküliek számának egyik legszembetűnőbb növekedése 2005-ben történt. Németországban a munkanélküliek száma 10,9 százalékkal, azaz közel 480 ezerrel 4,86 millióra nőtt az előző évhez képest. Ennek a fejleménynek a fő oka a munkanélküliség és a szociális segély összevonása volt, ami az úgynevezett rejtett tartalékról a regisztrált munkanélküliségre vagy a további munkaerő-kínálatra való áttéréshez vezetett, ez az úgynevezett Hartz IV hatás miatt történt.

A gazdasági javulás már 2005 második felében hatással volt a munkaerőpiacra is. A munkaerő iránti növekvő kereslet következtében a munkanélküliség 2006-ban jelentősen csökkent, évente átlagosan 370 ezerrel kevesebb embert regisztráltak munkanélküliként, mint az előző évben.

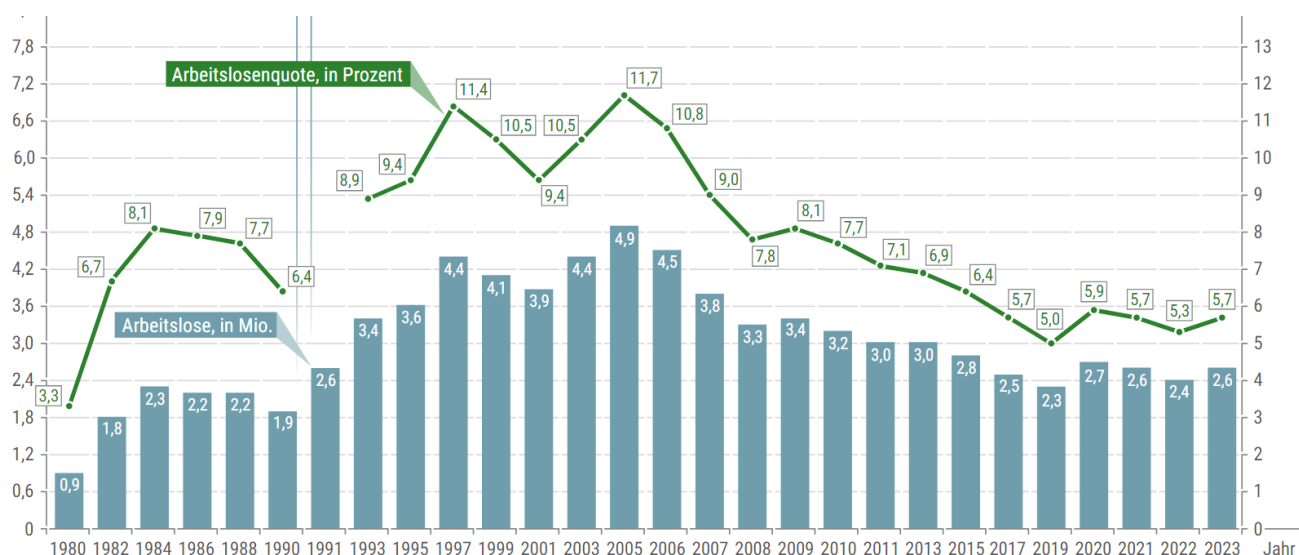
2006 és 2007 között a munkanélküliek száma 3,76 millióra csökkent – ez a legnagyobb abszolút csökkenés 1950 óta. 2007 és 2008 között pedig a munkanélküliek száma további félmillióval csökkent. Az átlagos munkanélküliségi ráta 2008-ban 7,8 százalék volt, 3,9 százalékponttal kevesebb, mint 2005-ben. A pénzügyi és gazdasági válság 2008 és 2009 között csak egyszeri növekedést eredményezett Nyugat-Németországban a munkanélküliek számában, ami 175 000 fős növekedést jelentett. (Bundeszentrale für politische Bildung, 2024)

A németországi munkanélküliségi ráta alakulása napjainkig

A zöld színnel jelölt adatok a munkanélküliségi rátát jelölik %-ban, a kék színű oszlopok pedig a munkanélküliek számát mutatják.

(Forrás: Bundeszentrale für politische Bildung)

Forrás: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61718/arbeitslose-uttps://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61718/arbeitslose-und-arbeitslosenquote/nd-arbeitslosenquote/>

2005 és 2019 között a munkanélküliség jelentősen csökkent mind Nyugat-, mind Kelet-Németországban. Emellett 2011 és 2019 között az 1990-es évek eleje óta először kevesebb mint hárommillió embert regisztráltak munkanélküliként. Nyugat-Németországban a munkanélküliségi ráta 2019-ben elérte a 4,7 százalékot, ami 1980 óta a legalacsonyabb szint. Kelet-Németországban a munkanélküliségi ráta 14 egymást követő évben csökkent, 2019-ben elérte a 6,4 százalékot, ami az újraegyesítés óta a legalacsonyabb szint. Németországban a munkanélküliségi ráta 2019-ben 5,0 százalék volt.

A 2005 és 2019 közötti általános pozitív fejlődést rövid időre megállította a koronavírus-világjárvány: a munkanélküliek száma Németországban 2019 és 2020 között 2,27 milliőről 2,7 millióra nőtt. 2021-ben és 2022-ben mind a munkanélküliség, mind a munkanélküliségi ráta csökkent.

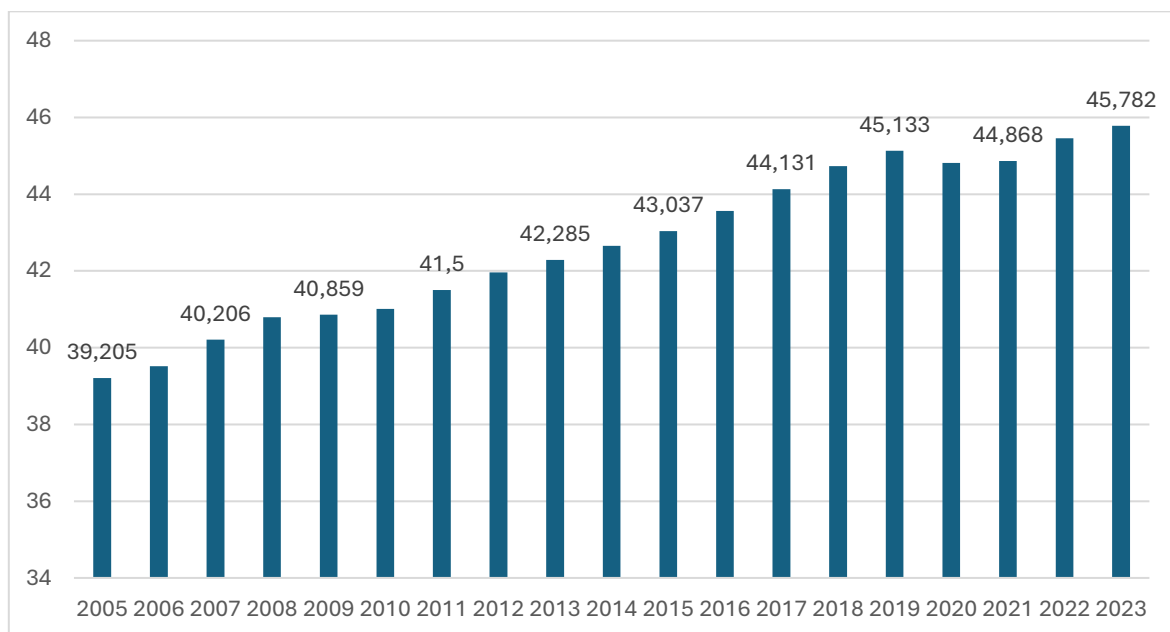
2022 és 2023 között Németországban a munkanélküliek száma 2,4 milliőről 2,6 millióra, a munkanélküliségi ráta pedig 5,3 százalékról 5,7 százalékra emelkedett.

A munkanélküliség 2024 januárjában 2,8 millió főre emelkedett. Szezonálisan kiigazítva a munkanélküliek száma 2 000 fővel csökkent 2023 decemberéhez képest. Az előző év januárjához képest a munkanélküliek száma 189 ezer fővel nőtt. A munkanélküliségi ráta decemberről januárra 0,4 százalékponttal 6,1 százalékra emelkedett. Az előző év azonos hónapjához képest szintén 0,4 százalékponttal nőtt a munkanélküliségi ráta. (Bundeszentrale für politische Bildung, 2024)

11. ábra

A foglalkoztatottak száma Németországban 2005-től 2023 decemberéig

(Millió fő)

Forrás: Saját szerkesztés a Statista: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/3267/umfrage/anzahl-der-erwerbstaetigen-in-deutschland-seit-dem-jahr-1991/> adatai alapján.

A 11. ábra azt mutatja, hogy az elmúlt évtizedben 2023 decemberében volt a legmagasabb a foglalkoztatottak száma, ami 45,7 millió főt jelent, melynek száma továbbra is növekedést mutat. A növekvő tendencia annak köszönhető, hogy az ország népességszáma az eddigi legmagasabb, és hogy 2024-ben 23,9 millió bevándorlási múlttal rendelkező ember él Németországban. A bevándorlás mértéke is az eddigi legmagasabb, melynek tendenciája kirajzolódik az 1. ábrán.

2024 januárjában 45,7 millió Németországban élő személynek volt munkaviszonya, a foglalkoztatási ráta pedig 76,9% volt. A Szövetségi Statisztikai Hivatal számításai szerint a foglalkoztatottak szezonálisan kiigazított száma 57 ezer fővel és 0,1%- al nőtt 2023 decemberéhez

képeket. A 2023. novemberben 27 000 fővel és a 2023. decemberben 28 000 fővel nőtt a foglalkoztatottak száma, ezt követően 2024 év elején továbbra is növekedést mutatott a foglalkoztatottak aránya. Ez a tendencia emelkedő az előző évhez képest. A foglalkoztatottak száma új történelmi csúcstól ért el, miután 2022-ben már 320 000 fővel, vagyis 0,7%-kal meghaladta a korábbi, 2019-es csúcstól, ami több mint 45 millió fő volt, ezzel az addigi legmagasabb arányt elérve. A világiárványt követő felzárkózási folyamat részeként a foglalkoztatás 2021-ben kezdetben csak kismértékben nőni. A világiárvány kezdetekor visszaesés látható a foglalkoztatottak arányában, de 2021 után ismét növekedő tendenciát mutat a foglalkoztatottak száma. (Statistisches Bundesamt, 2024)

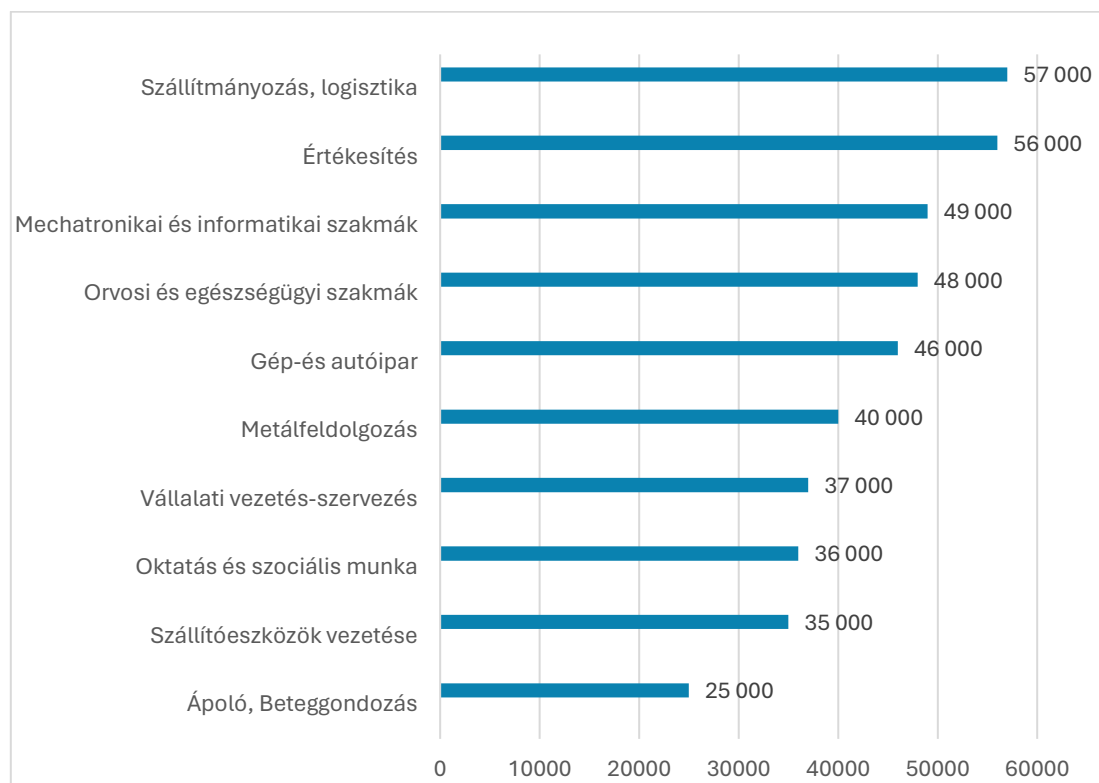
A feldolgozóiparban foglalkoztatottak száma 2022-ben csak kis mértékben emelkedett, és nem tudott túllendülni az előző két év foglalkoztatási veszteségein. Az építőiparban a szakképzett munkaerő hiánya ellenére ismét kis mértékű foglalkoztatásnövekedés volt tapasztalható. A munkaerőpiac is feszes, nincs munkaerő tartalék, a bérnövekedés eddig továbbra is elmaradt az inflációtól. A munkaerőt vizsgáló mutatók arányát jelentősen befolyásolja az ukrán menekültek száma is, akik integrációs folyamatokban vesznek részt. (Statistisches Bundesamt, 2023)

Az ipari szektorban dolgozók aránya Németországban még mindig magas, mivel az ország egyik fő export ágazata. Az előző években viszont növekedett a szolgáltató szektor jelentősége, és a szolgáltatásokat nyújtó vállalatok jelentős része magasan képzett szakembereket foglalkoztat. Az agrárszektorban dolgozók aránya ezzel ellenben csökkent az elmúlt évtizedben. Az álláskeresési folyamat igen jól szervezett és hatékony Németországban. Állami munkaügyi központokon keresztül regisztrálhatnak az álláskeresők, ahol szakemberek segítségével megtalálhatják a számukra ideális munkát. Több képzési program és átképzési lehetőség is az álláskeresők rendelkezésére áll. (Eurostat, 2023)

A legtöbb üres álláshely a közlekedési és logisztikai ágazatban, az eladói és értékesítési szakmákban, az egészségügy területén, és a mechatronikai és informatikai képzettséget igénylő szakmák területén található. A vállalatok, akik szakképzett munkaerőre szorulnak, gyakran nem tudnak munkaerőt találni a betöltetlen álláshelyekre, gyakornokhiány sokukra jellemző. A Statista adatai alapján a munkáltatóknak átlagosan 293 napot kellett várniuk a megfelelő munkaerőre, mire a meghirdetett pozíciót be tudták tölteni. Az építőiparban szintén 200 napos határfelett van az üres álláshelyek betöltésének ideje. (Statista, 2024)

A betöltetlen álláshelyek aránya 2024 márciusában az egyes foglalkoztatási csoportokban

(ezer)

Forrás: Saját szerkesztés a Statista: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/3267/umfrage/anzahl-der-erwerbstaetigen-in-deutschland-seit-dem-jahr-1991/> adatai alapján.

Az ábra azt mutatja, hogy a szakképzettséget igénylő foglalkoztatási csoportokban van a legtöbb betöltetlen álláshely. Ez arra is utalhat, hogy a képzett munkaerőt igénylő álláshelyek betöltésére nehezebb alkalmas szakembert találni, míg a felsőfokú szakképzettséget nem igénylő munkákra több alkalmas jelentkező áll rendelkezésre. A Statista adatai szerint 2024 februárjában 706 000 bejelentett álláshirdetés volt. Ez mintegy 9,2 százalékkal kevesebb üres álláshelyet jelent, mint 2023 februárjában. Az üres álláshelyek számának csökkenése szoros összefüggésben van a foglalkoztatottak számának növekedésével, mely a 11. ábrán látható. A 11. ábra alapján a foglalkoztatottak száma növekedett 45,7 millió före és a foglalkoztatási ráta 76,9%-ra, viszont a munkaerőpiacnak még mindig több munkavállalóra van szüksége.

Minél magasabb képzettséget igényel meg az adott állás, annál nehezebb alkalmas szakembert találni. A felsőfokú végzettséggel rendelkező elektronikai- és informatikai szakértők iránti kereslet kiemelkedően magas, mivel ebben a szektorban átlagosan tízből egy álláshelyet töltöttek be. A Szövetségi Foglalkoztatási Hivatal adatai alapján az ápolói/gondozói szférában az eddigi legmagasabb munkaerőhiány tapasztalható, ebben a szférában meghirdetett pozíciók 77%-a betöltetlen volt 2022-ben. Ennek tudatában nem meglepő, hogy a Német Barmer-egészségbiztosító számításai szerint 2030-ra több mint 180 ezer fő hiányozhat az idősgondozásból. Az idősgondozásban Németország legfontosabb partnerének Brazília tekinthető. Hubertus Heil, aki Németország munkaügyi és szociális minisztere és Annalena Baerbock Németország külügyminisztere aláírt egy együttműködési megállapodást, amely a munkaerőcsere bürokratikus kihívásait, mint például a brazil diplomák németországi elismerését kívánja megkönnyíteni. Az intézkedéseknek köszönhetően a külföldi betegápolók és gondozók aránya közel megduplázódott 2017 és 2022 között. (Fetter Bálint, 2023)

A szakképzett munkaerő hiányának okai összetettek, és régiótól, szakmától, képzettségtől és egyéb tényezőktől függően változnak, emellett fontos figyelembe venni a demográfiai szempontokat is. A demográfiai változás azt jelenti, hogy kevesebb fiatal lép be a munkaerőpiacra. Bár a nyugdíjkorhatárt az elmúlt években fokozatosan emelték, számos ágazatban a munkavállalók még mindig a nyugdíjkorhatár betöltése után dolgoznak, mert a pozíciójukat nem tudják betölteni. A demográfiai változások munkaerő-piaci következményeinek kiküszöbölése miatt Németország rászorul a külföldi szakképzett munkaerőre. Ezért is fontos a külföldi hallgatók támogatása és ösztönzése arra, hogy tanulmányaik befejezése után is az országban maradjanak. Egyes ágazatok külföldről toboroznak képzett munkatársakat az üres álláshelyek betöltésére. Ahhoz, hogy a gazdaság elegendő munkaerővel rendelkezzen, szükség van arra, hogy a bevándorlók száma a következő években is magas maradjon. (Statista, 2024)

9. A KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÓK HOZZÁJÁRULÁSA A NÉMETORSZÁGI FOGLALKOZTATÁS NÖVEKEDÉSÉHEZ

A 2015-ben Németországba menekültek több mint fele 2021-ben foglalkoztatott volt. Foglalkoztatásuk tíz százalékponttal nőtt a 2020-as pandémiás évhez képest.

A menekültek foglalkoztatási aránya közvetlenül Németországba érkezésük után igen csekély, de ezekben az időszakokban általában még foglalkoztatási tilalom hatálya alatt állnak, vagy menekültügyi eljárásban vannak. Ezután azonban a tartózkodás hosszával együtt emelkedik a foglalkoztatottak száma.

A 2021-es felmérési évben a 2015-ben érkezett menekültek is elérik szintén 54 százalékos foglalkoztatási arányt értek el, szemben az előző évi 44 százalékkal.

A Foglalkoztatáskutató Intézet (IAB) megvizsgálta a 2015-ben Németországba menekült emberek foglalkoztatási rátáját. Ez azt mutatja, hogy a hat éve Németországban tartózkodó menekült foglalkoztatottak 65 százaléka teljes munkaidőben dolgozik, ezzel szemben a németországi összes foglalkoztatott átlagosan 62 százalékaival.

A kereső tevékenység mellett az iskolázottság szintje is emelkedik, és egyre több menekült keres munkát. A felnőtt menekültek 33 százaléka hat évvel Németországba érkezése után iskolába és egyetemre járt, vagy valamilyen képzésben vett részt. A foglalkoztatott menekültek 70 százaléka olyan munkát végez, amelyhez szakmai vagy egyetemi végzettség szükséges. (Die Bundesregierung, 2023)

A külföldi munkavállalók hozzájárulása a társadalombiztosítási járulékköteles foglalkoztatás növekedéséhez az elmúlt 15 évben egyre fontosabb. Ez részben annak is köszönhető, hogy a német állampolgárok számának növekedése a demográfiai változások miatt egyre csökkent.

2011-ben a foglalkoztatás növekedésének 21%-a külföldieknek volt köszönhető. 2015 után folyamatos növekedés jellemző a külföldiek foglalkoztatását illetően. Ezt nagy mértékben befolyásolja a 2016 augusztusában életbe lépett integrációs törvény, mely munkaerőpiaci alapon képviseli el a társadalmi integrációt. A növekedés 2017 után kezd csak visszaesni.

2018 óta az összes harmadik országból származó állampolgár hozzájárulása a foglalkoztatás növekedéséhez magasabb volt, mint az Európai Gazdasági térségből és Svájc-ból származó

külföldieké, de ezt a hozzájárulást nagyrészt a menedékkérő országokból és a Nyugat-Balkánról származó munkavállalók táplálták.

2019-et követően drasztikusan csökkent a foglalkoztatottak aránya, ami betudható a koronavírus-járvány következményeképp. 2021-ben ismét nőtt a társadalombiztosítási járulékköteles munkavállalók száma. 2023-ban pedig szinte csak a külföldi állampolgárok járultak hozzá a foglalkoztatás növekedéséhez, ezzel ellensúlyozzák a német állampolgárok számának csökkenését. 2023-ban a harmadik országok állampolgárai járultak hozzá legnagyobb mértékben a németországi foglalkoztatás növekedéséhez. A legnagyobb növekedést India produkálta, 2022-höz képest 116 00 fővel több munkavállaló származott Indiából. (Bundesagentur für Arbeit, 2024)

13. ábra

A társadalombiztosítási járulékköteles foglalkoztatás 2011-től 2023-ig a németek és külföldiek arányát figyelembe véve (Forrás: Die Bundesagentur für Arbeit, 2024)

(ezer fő)

Forrás: AMkompakt-Auslaendische-Arbeitskraefte-am-deutschen-Arbeitsmarkt.pdf (arbeit-sagentur.de)

A legfontosabb bevándorlási csoportok alapján történő összehasonlítás elsősorban a munkaerő-migrációra összpontosít.

Minden uniós állampolgárnak joga van ahhoz, hogy bármely olyan tagállamban, amelynek nem állampolgára, a lakóhelyétől függetlenül az adott állam állampolgáraival azonos feltételek mellett munkát vállaljon és folytasson.

Azok a személyeket is külön csoportba kell sorolni, akik nem az Európai Gazdasági Térség valamely tagállamának, és nem Svájcnak állampolgárai, nem a Nyugat-Balkánról származnak és nem kérnek védelmet.

A védelmet kérő személyeket olyan személyeknek tekintjük, akik a menedékkérők fő származási országaiból érkeznek, mint Afganisztán, Irak, Irán, Nigéria, Pakisztán, Szomália és Szíria, emellett még Ukrajna állampolgárai. (Bundesagentur für Arbeit, 2024)

A külföldi állampolgárok foglalkoztatása 296 000 fővel nőtt 2024 januárjában, 5,2%- al nőtt 2023 januárjához viszonyítva. Az Európai Unióból származó munkavállalók foglalkoztatottsága 28 000 fővel, így 1,0% -al nőtt, a menedékkérők foglalkoztatottsága pedig 60 000 fővel, vagyis 10,2% -al nőtt. Az Ukrajnából érkezők foglalkoztatottsága 2024 elején 57 000 fővel és 35,8% -al nőtt az előző évhez képest. 2024 januárjában a bevándorlási múlttal rendelkező lakosság foglalkoztatási aránya Németországban 53,1% volt, ami 6,1 millió főt jelent. Ez az arány 0,8 százalékponttal növekedett az előző év azonos hónapjához képest. A bevándorlási múlttal rendelkezők munkanélküliségi rátája pedig 15,5% volt 2024 elején. (Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, 2024)

A Szövetségi Statisztikai Hivatal 2022-es eredményei alapján a bevándorlási múlttal rendelkező személyek leginkább a vendéglátó és a takarító szakmákban vannak jelen. Például a takarítói szakmákban dolgozó 15-64 éves munkavállalók 60%-ának volt bevándorlási múltja. A vendéglátóiparban ez a munkavállalók 46%-ára volt jellemző, a szakácsok körében pedig még több mint a felére, 51%-ra. Összességében a 15-64 éves munkavállalók 25%-ának volt bevándorlási múltja. Bevándorlási múlttal rendelkező személynek minősül az, aki 1950 óta települt be Németországba, vagy akinek a szülei 1950 óta mindketten bevándoroltak.

A bevándorlási múlttal rendelkező munkavállalók aránya a közlekedési és logisztikai szakmákban dolgozók között is magasnak mondható. A közúti járművek vezetői esetében, beleértve a hivatásos sofőröket, busz- és villamosvezetőket is, ez az arány valamivel 40% alatt volt. Az arány hasonlóképp rajzolódik ki az építőipari és mélyépítési szakmákban. Itt a bevándorlási múlttal rendelkezők aránya 36% volt, az építőipari szakmákban 40%.

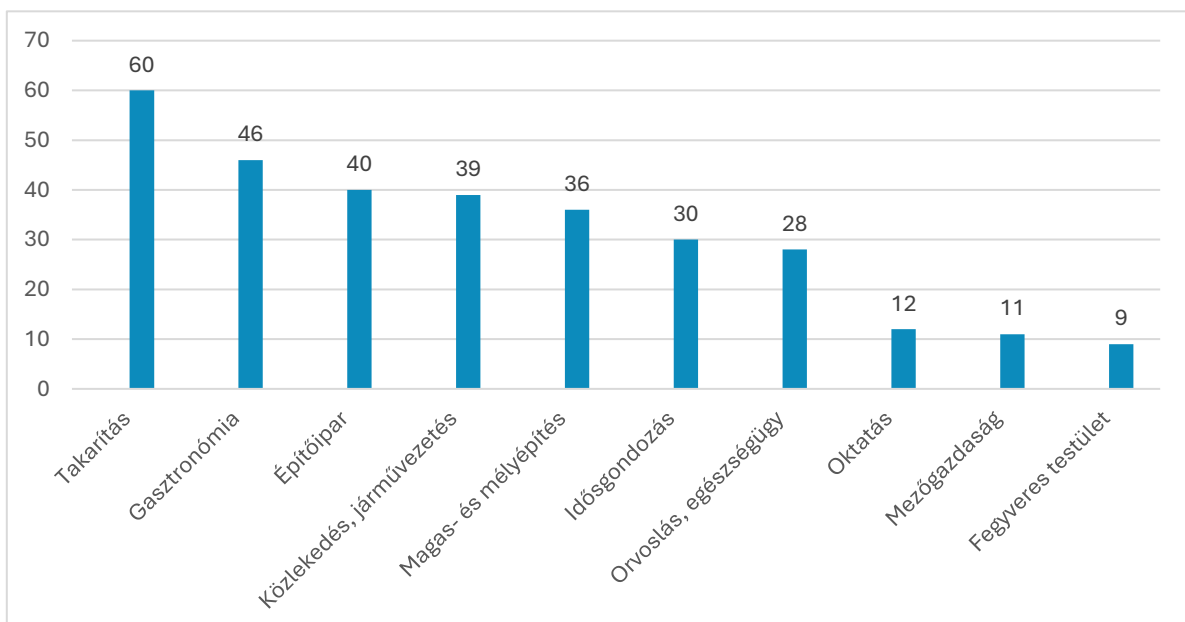

A bevándorlási múlttal rendelkező foglalkoztatottak aránya az idősgondozásban kissé az átlag felett van, idősgondozási foglalkozásokban a 15 és 64 év közötti foglalkoztatottak 30%-a rendelkezett bevándorlási múlttal. A humán orvosok és fogorvosok esetében ez az arány valamivel alacsonyabb, 27%. A személyi gondozói szakmákban, amelyek közé tartoznak a fodrászok, fodrászok és kozmetikusok, az arány 36% volt.

A többi foglalkozási csoportban azonban viszonylag ritkák a bevándorlási múlttal rendelkező munkavállalók. 2022-ben a rendőrségi, bírósági és börtönügyi szakmákban dolgozók közül csak egy vagy minden 16. munkavállalónak volt bevándorlási múltja, amit 6%-ot jelent, a fegyveres erőknél pedig csak 10%-nak. A közoktatási iskolák tanárai között ez alig több mint minden tizedik foglalkoztatottra vonatkozott 11%. Hasonlóan ritka volt a bevándorlási múlttal rendelkező személyek aránya a mezőgazdasági foglalkozásokban 11%. A banki és biztosítási szakmákban a bevándorlási múlttal rendelkező foglalkoztatottak aránya 16% volt. (Statistisches Bundesamt, 2024)

14.ábra

A bevándorlási múlttal rendelkező foglalkoztatottak aránya egyes foglalkozási csoportokban a 2022-es mikrocenzus alapján %-ban a 15 és 64 év közötti németországi lakóhellyel rendelkezők csoportjában

Forrás: Saját szerkesztés a Szövetségi Statisztikai Hivatal: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilung/2024/03/PD24_081_125.html adatai alapján.

A demográfiai változás az egyik oka annak, hogy a „baby boomer” korosztály pótlására egyre nagyobb szükség van jól képzett, és akár külföldről érkező munkaerőre. A „baby boomer” az a korosztály, akik 1946 és 1964 között születtek. Az építőipar és az egészségügy már most is jobban érintettek a munkaerőhiányban, mint mások. A foglalkoztatás, a munkaerő-kínálat és a kereslet tekintetében regionális különbségek is vannak. A részmunkaidős foglalkoztatás vagy a nyugdíjkorhatár szintén befolyásoló tényezők a munkaerő-kínálatot és a munka mennyiségét illetően. Az oktatás kulcsfontosságú a szakképzett munkaerőhiány utánpótlásában, mivel a fiatalok később így lesznek szerves részei a munkaerőpiacnak. A jelenlegi munkaerő nagy része a „baby boomer” generációhoz tartozik, és a következő 15 évben nyugdíjba vonul, ezért fiatalabb korosztályok nem lesznek képesek betölteni a keletkező űrt, mivel a munkaképes korúak száma a következő 15 évben csökkenni fog. (Statistisches Bundesamt, 2024)

Nem véletlenül az építőipar és az egészségügy érintett a „baby boomer” korosztály hiányában, ezekben a szakmákban dolgozók fizikailag jelentősen leterheltek, idős korukban már nehezen tudnak dolgozni az erős fizikai munkát igénylő munkahelyeken.

A Németországra jellemző elöregedő korfa azt mutatja, hogy a társadalom egyre inkább rászorul a külföldről érkezett munkaerőre. Külföldiek által gyakrabban végzett munkaterületek egyike például az idősgondozás és az alacsonyabb presztízsű munkák. Szintén munkaerőigénnyel rendelkeztek és rendelkeznek a német nagyvállalatok, melyek fejlődése és bővülése újabb munkaerőigényt generál. Ennek következtében történhet a vállalati munkavégzés egy részének kiszervezése, a külföldi közvetlentőke-befektetések többek között Kelet- Közép-Európába, Kínába, és a fejlődő országokba is, valamint a jelenkorunkban már létező, a jövőben várhatóan fokozódó, mesterséges intelligencián alapuló robotizáció. Ez egyre inkább a „tudásalapú” ipari fejlődést hozza magával. Másik fontos tényezője a Németországba irányuló migrációnak az európai és világszerte jó hírnevű német egyetemeken való tanulás lehetősége. A migráció szempontjából sajátos a németországi orvosok helyzete. Egyrészt a négy-öttszörös túljelentkezés ellenére kevés orvostanhallgatót vesznek fel egyetemre, másrészt ezeknek jelentős részük a képzés után külföldre távozik főként az Amerikai Egyesült Államokba és Svájcba. A kitelepült orvosok helyére elsősorban Kelet-Közép-Európából érkeznek, így viszont az őket küldő országok egészségügyi helyzete romlik (Petrus, 2019, idézi Suhajda, 2020). Így tehát megfigyelhető, hogy a Németországból kifelé irányuló migráció is növekedett. Ennek oka lehet a munkahelyváltás, a továbbtanulási lehetőség, a nyugdíjaskor eltöltése, külföldi munkavállalók esetében a hazatérés vagy a földrajzi közeledés a származási országhoz. A német állampolgárok körében

a következők voltak a legnépszerűbb migrációs célországok: Svájc, USA, Ausztria, Egyesült Királyság, Spanyolország, Törökország, Franciaország, Lengyelország, Hollandia és Ausztrália. (Német Statisztikai Évkönyv, 2019, idézi Suhajda, 2020)

10. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK

A tömeges bevándorlás hatására alapvetően a német gazdasági körökben pozitív eredményeket vártak. Németország lakosságának demográfiai folyamatait ismerve szükségesnek tekintették a bevándorlást, mivel az hozzájárul a gazdaság munkaerővel való ellátásához, ami pedig a szociális ellátórendszer biztosításához elengedhetetlen. A pozitív hatások azonban csak bizonyos feltételek teljesülése mellett valósulhatnak meg. Ezek a feltételek pedig a bevándorlók gyors gazdasági integrációja és munkaerőpiacra való beilleszkedése. Amennyiben a bevándorlók átlagos képzettségi szintje nem éri el a honos népesség képzettségét, akkor a munkaerőpiacon várt eredmények sem lesznek az elvárt szinten, azaz nem feltétlen biztosítja az államháztartás egyensúlyának javulását. Az Európai Unió tagállamaiból származó és az Európai Uniót kívülről származó képzett munkaerő alkalmazása egyaránt hozzájárul a munkaerő gyarapításához, mely a költségvetési bevételeket is emeli.

Németországnak leginkább akár az Európai Unióból vagy az Európai Uniót kívülről érkező, de szakképzett munkaerőre van szüksége, mivel a szakképzettséget igénylő állásokat betöltők fogják növelni az adóbevételeket is, ami biztosítja a szociális ellátórendszer finanszírozását. A szakképzett munkaerő-bevándorlás továbbfejlesztéséről szóló törvény számos pontos liberalizálja a külföldiek német munkaerőpiaci integrációját, mely különösen a képzettséggel rendelkező munkaerő alkalmazását segíti elő. A tapasztalat azt mutatja, hogy a szakképzett munkaerő-bevándorlás ösztönzése érdekében hozott intézkedések pozitív eredményekkel járnak, és a külföldi munkavállalók nagy mértékben élnek a törvény által rendelkezésre álló lehetőségekkel. Annak érdekében, hogy a munkaerőpiaci hiányosságokat kiküszöböljék, szükség van a külföldi szakképzett munkaerőre. A szakképzett munkaerő alkalmazása mellett fontos a bevándorlók egyéb képzésének biztosítása is, mely lehetővé teszi, hogy a társadalomba integrálódjanak. Azoknak a bevándorlóknak, akik képesítéssel nem rendelkeznek, vagy oktatási rendszerben nem vettek részt, képzéseken kell részt venniük annak érdekében, hogy integrálásuk sikeres legyen. Ezért is fontos a már bevándorlási múlttal rendelkező diákok oktatása és a külföldi diákok felvétele az oktatási rendszerbe, mivel ők nagy számban maradnak tanulmányaik befejezése után is Németországban.

Azzal, hogy Németország a rendezetlen körülmények között érkező szakképzetlen tömegeket is fogadja, az előre nem látható mértékben terhelheti a szociális ellátórendszert, amihez hozzájárul a külföldről érkezett munkaerő. 2025 és 2030 között várható a demográfiai csúcs, mikor a népességszám a legmagasabb pontját éri el, és mint a korábbiakban taglalva, a népesség arányához viszonyítva jelentős számú növekedés várható az idősek számában. Ennek okán a 2025-től 2030-ig tartó időszak az, amikor a legjobban szükség lesz azokra a költségvetési bevételekre, amit a szakképzett munkaerő biztosítani tud, és a demográfiai mutatók növekedését kell követnie a munkaerőpiacnak is.

Jelen korunkban nagy számban érkeznek Ukrajnából és a világ számos tájáról szakképzett munkaerő, így a szakképzettek csoportját erősítő bevándorlókat előnyös támogatni, mivel a munkaerőpiaci integráció a legfontosabb szempont a külföldiek letelepedésének támogatását illetően. Ezzel szemben az illegális bevándorlók fogadása így végképp gazdaságtalanná válik, mert a bevándorlók munkaerőpiaci integrációja több évet felölelhet.

A képzetlen bevándorlókat csak hosszabb idő után lehet sikeresen integrálni a munkaerőpiacra, emiatt Németországnak nem érdeke a szakképzetlen migrációs tömegek fogadása és támogatása. Ennek szabályozása érdekében jelenleg is folynak a törvényhozási folyamatok, és előreláthatólag a szakképzetlen tömegek bevándorlásának akadályozása várható. Ez szemben áll a korábbi igen befogadó szemléletű migrációs politikával, viszont a szakképzett bevándorlókat illetően pedig liberalizáció várható a szakképzett munkaerő-bevándorlás továbbfejlesztéséről szóló törvénynek köszönhetően.

Az említettek alapján Németországnak a szakképzett külföldi munkaerőre szüksége van. Ezzel ellenben az olyan személyek befogadása, akik az Európai Unió kívülről érkeznek akár illegális migráció során, és nem rendelkeznek bizonyítottan szakképesítéssel, nem járul hozzá a munkaerőpiac biztosításához. Emellett a szakképzetlen embertömegek kezelése, többlet terhet ró a német költségvetésre, melynek összege jelenleg nem is számszerűsíthető egyértelműen, mivel integráció akár évtizedekig tartó folyamat, és a bevándorlók aránya is folyamatosan változik az évek során.

Irodalomjegyzék

1. Bundesagentur für Arbeit (2024): Arbeitslosenquote & Arbeitslosenzahlen. Forrás: [Arbeitslosenquote & Arbeitslosenzahlen 2024 | Bundesagentur für Arbeit \(arbeitsagentur.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.11)
2. Bundesagentur für Arbeit (2024): Ausländische Arbeitskräfte am deutschen Arbeitsmarkt. Forrás: [AMkompakt-Auslaendische-Arbeitskraefte-am-deutschen-Arbeitsmarkt.pdf \(arbeitsagentur.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.16)
3. Bundesagentur für Arbeit (2019): Arbeitsmarkt für Ausländer. Forrás: [analyse-d-arbeitsmarkt-auslaender-d-0-201912-pdf.pdf \(arbeitsagentur.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.06)
4. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (2024): Ablauf. Forrás: [BAMF - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge - Inhalt und Ablauf](#) (Letöltve: 2024. 01.02.)
5. Bundesministerium für Bildung und Forschung (2024): Anerkennung ausländischer Berufsqualifikationen. Forrás: [Anerkennung ausländischer Berufsqualifikationen - BMBF](#) (Letöltve: 2024.04.12.)
6. Die Zeit (2023): Migration: Flüchtlingsrat: Politik beerdigt ihre Willkommenskultur. Forrás: [Migration: Flüchtlingsrat: Politik beerdigt ihre Willkommenskultur | ZEIT ONLINE](#) (Letöltve: 2024. 02.22)
7. Die Bundesregierung (2024): Das neue Fachkräfteeinwanderungsgesetz. Forrás: [Das neue Fachkräfteeinwanderungsgesetz \(make-it-in-germany.com\)](#) (Letöltve: 2024.04.06)
8. Die Bundesregierung (2024): Neue Wege zur Fachkräftegewinnung. Forrás: [Fachkräfteeinwanderungsgesetz | Bundesregierung](#) (Letöltve: 2024.04.06)
9. Eurostat (2023): Germany. Forrás: [Database - Eurostat \(europa.eu\)](#) (Letöltve: 2024.01.16.)
10. Fetter Bálint (2023): A német gazdaságot évtizedekre lelassíthatja a tartós munkaerőhiány. Forrás: [🌐 A német gazdaságot évtizedekre lelassíthatja a tartós munkaerőhiány - Oeconomus](#) (Letöltve: 2024.01.11)
11. Institut für Arbeitsmarkt-und Berufsforschung (2024): Zuwanderungsmonitor. Forrás: [Zuwanderungsmonitor März 2024 \(iab.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.10)
12. Maximiliane Rieder (2019): Gastarbeiter. Forrás: [Gastarbeiter – Historisches Lexikon Bayerns \(historisches-lexikon-bayerns.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.14)
13. Suhajda Attila (2020): Németország és a Migráció: Máltai Tanulmányok, Nemzeti Közzolgálati Egyetem. Forrás: [EPA04049_maltai_tanulmanyok_2020_02_255-272.pdf](#) (Letöltve: 2023.11.10.)
14. Statistisches Bundesamt (2024): Bevölkerung wächst. Forrás: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2024/01/PD24_035_124.html (Letöltve: 2024.02.03.)

15. Statistisches Bundesamt (2024): Erwerbstätigkeit steigt im Januar 2024 weiter an. Forrás: [Erwerbstätigkeit steigt im Januar 2024 weiter an - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024.02.14.)
16. Statistisches Bundesamt (2023): Arbeitskosten im 1. Quartal 2022 um 2,4 % höher als im Vorquartal. Forrás: [Arbeitskosten im 1. Quartal 2022 um 2,4 % höher als im Vorquartal - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve 2024.01.11.)
17. Statistisches Bundesamt (2024): Sechs von zehn Erwerbstätigen in Reinigungsberufen haben eine Einwanderungsgeschichte. Forrás: [Sechs von zehn Erwerbstätigen in Reinigungsberufen haben eine Einwanderungsgeschichte - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.05.)
18. Statistisches Bundesamt (2024): Fachkräfte. Forrás: [Fachkräfte - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024.04.05.)
19. Statistisches Bundesamt (2024): Migration und Integration. Forrás: [Bevölkerung mit Migrationshintergrund & Ausländer in Deutschland - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024. 02.06)
20. Statistisches Bundesamt (2024): Gesellschaft. Forrás: [Gesellschaft - Ukraine - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024. 02.05.)
21. Statistisches Bundesamt (2024): Bevölkerung mit Migrationshintergrund & Ausländer in Deutschland. Forrás: [Bevölkerung mit Migrationshintergrund & Ausländer in Deutschland - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024. 02.13.)
22. Statistisches Bundesamt (2024): Ein Drittel der internationalen Studierenden bleibt langfristig in Deutschland. Forrás: [Ein Drittel der internationalen Studierenden bleibt langfristig in Deutschland - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024. 01.22)
23. Statistisches Bundesamt (2024): Zahl der Schülerinnen und Schüler. Forrás: [Zahl der Schülerinnen und Schüler 2022/2023 um 1,9 % gestiegen - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024. 01.13.)
24. Statistisches Bundesamt (2024): 70 000 Fachkräfte mit Blue Card arbeiteten Ende 2021 in Deutschland. Forrás: [70 000 Fachkräfte mit Blue Card arbeiteten Ende 2021 in Deutschland - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024. 01.18.)
25. Statistisches Bundesamt (2024): Erwerbstätigkeit steigt im Januar 2024 weiter an. Forrás: [Erwerbstätigkeit steigt im Januar 2024 weiter an - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024.02.11.)
26. Statistisches Bundesamt (2024): Erwerbslose in Deutschland. Forrás: [Erwerbslose in Deutschland - Statistisches Bundesamt \(destatis.de\)](#) (Letöltve: 2024.02.10)
27. Statista (2024): Ausländische Studierende in Deutschland nach Herkunftslandern. Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/301225/umfrage/auslaendische-studierende-in-deutschland-nach-herkunftslandern/> (Letöltve: 2024. 01.30.)

28. Statista (2024) : Population in Germany. Forrás: Population in Germany: forecast by age group 2070 | Statista (Letöltve: 2024.02.14)
29. Statista (2024): Anzahl der Zuwanderer nach Deutschland von 1991 bis 2022. Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/28347/umfrage/zuwanderung-nach-deutschland/> (Letöltve: 2024.04.10)
30. Statista (2024): Anzahl der Erwerbstätigen in Deutschland nach dem Inländerkonzept von 1991 bis 2023. Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/3267/umfrage/anzahl-der-erwerbstaetigen-in-deutschland-seit-dem-jahr-1991/>(Letöltve: 2024.04.06)
31. Tatsachen über Deutschland (2024): Zuwanderung. Forrás: Zuwanderung gestalten | Tatsachen über Deutschland (tatsachen-ueber-deutschland.de) (Letöltve: 2024. 01.22)
32. Tatsachen über Deutschland (2024): Besserer Zugang zum Arbeitsmarkt. Forrás: Besserer Zugang zum Arbeitsmarkt | Tatsachen über Deutschland (tatsachen-ueber-deutschland.de) (Letöltve: 2024. 01.17)
33. Tatsachen über Deutschland (2024): Erfolgreiche Integration. Forrás: Erfolgreiche Integration | Tatsachen über Deutschland (tatsachen-ueber-deutschland.de) (Letöltve: 2024. 01.10.)
34. Tatsachen über Deutschland (2024): Schutz für Geflüchtete. Forrás: Schutz für Geflüchtete – Fluchtursachen reduzieren | Tatsachen über Deutschland (tatsachen-ueber-deutschland.de) (Letöltve: 2024. 02.03.)
35. Tatay Tibor, Bándy Katalin (2020): A tömeges migráció gazdasági hatásainak elemzése a német adatok tükrében. Forrás: [tatay-bandy-2020-1-mpdf_20200330173257_75.pdf](https://mtak.hu/mtak/20200330173257_75.pdf) (mtak.hu) (Letöltve: 2023. 12.10.)

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (nyilvános, bizalmas)

Alulírott Franek Zsófia Rozália (Neptun kód CCRN1T) a „A migráció hatása a német munkaerőpiaci folyamatok változására” című szakdolgozattal/záródolgozattal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sértem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Nyilatkozom, hogy a mű *(a megfelelő rész aláhúzendó)*
  - a bizalmas
  - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy
  - szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,
  - szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,
  - amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatomat az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: Budapest, 2024. április 20.

hallgató

s.k.

NYILATKOZAT

Alulírott Franek Zsófia Rozália büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2024 április 20.

hallgató aláírása